

**MESTO
STRÁŽSKE**

**KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB
2023 – 2030**

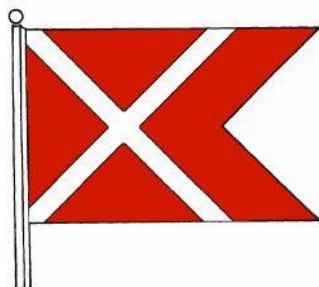

**Komunitný plán sociálnych služieb
mesta Strážske na roky 2023 – 2030**

bol schválený Mestským zastupiteľstvom v Strážskom

dňa 21.06.2023 uznesením č. 275/2023

a účinnosť nadobúda dňa 27.06.2023.

OBSAH

ÚVOD	5
1 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA	6
1.1 ČO JE KOMUNITNÉ PLÁNOVANIE	6
1.2 ÚČASTNÍCI KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA	6
1.3 VÝHODY, PRINCÍPY A PODSTATA KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA	6
1.4 PRÁVNY RÁMEC POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB	7
1.5 KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB	9
1.6 NÁRODNÉ PRIORITY ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB NA ROKY 2021 – 2030	9
1.7 DRUHY A FORMY SOCIÁLNYCH SLUŽIEB	10
1.8 VZŤAH KOMUNITNÉHO PLÁNU K NADRADENÝM DOKUMENTOM	11
2 DEMOGRAFICKÁ A SOCIÁLNA ANALÝZA	12
2.1 POČET OBYVATEĽOV A POHYB OBYVATEĽSTVA	12
2.2 ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽOV PODĽA POHLAVIA A VEKU	15
2.3 NÁRODNOSTNÁ A KONFESIONÁLNA ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽSTVA.....	17
2.4 NEZAMESTNANOSŤ	18
2.5 ŠKOLSTVO A ZDRAVOTNÍCTVO	22
3 SOCIÁLNE SLUŽBY V MESTE	23
3.1 VEREJNÍ POSKYTOVATELIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB	23
3.2 NEVEREJNÍ POSKYTOVATELIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB.....	26
3.3 AKTIVITY MESTA STRÁŽSKE NA ÚSEKU SOCIÁLNEJ STAROSTLIVOSTI (MIMO PÔSOBNOSTI ZÁKONA O SOCIÁLNYCH SLUŽBÁCH).....	26
3.4 AKTIVITY INÝCH SUBJEKTOV NA ÚSEKU SOCIÁLNEJ STAROSTLIVOSTI (MIMO PÔSOBNOSTI ZÁKONA O SOCIÁLNYCH SLUŽBÁCH).....	28
3.5 POŽIADAVKY PRIJÍMATEĽOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB	29
3.5.1 Vyhodnotenie dotazníkového prieskumu	29
3.5.2 Súhrnné zhrnutie dotazníkového prieskumu a požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb.....	36
4 STRATÉGIA ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB	38
4.1 CIEĽOVÉ SKUPINY.....	38
4.2 CIELE A PRIORITY, DOPLNKOVÉ OPATRENIA.....	39
5 IMPLEMENTÁCIA KOMUNITNÉHO PLÁNU	48

5.1	HARMONOGRAM REALIZÁCIE KOMUNITNÉHO PLÁNU VRÁTANE URČENIA FINANČNÝCH PODMIENOK	48
5.2	MONITORING PLNENIA A SPÔSOB KAŽDOROČNÉHO VYHODNOCOVANIA KOMUNITNÉHO PLÁNU, VRÁTANE PODMIENOK A SPÔSOBU JEHO ZMENY A AKTUALIZÁCIE	58
ZÁVER		59
PRÍLOHY		60
	ZOZNAM INFORMAČNÝCH ZDROJOV	60
	ZOZNAM SKRATIEK	60
	ZOZNAM TABULIEK A GRAFOV	60

ÚVOD

Oblasť sociálnej politiky významne ovplyvnil proces decentralizácie a reformy verejnej správy, čo sa prejavilo prechodom rozsiahlych kompetencií na miestnu samosprávu. Mestá a obce sa tak stali významným realizátorom sociálnej politiky a od miestnej samosprávy v súčasnosti vo veľkej miere závisí rozsah, podmienky a v neposlednom rade kvalita poskytovaných sociálnych služieb. Sociálne služby sú teda súčasťou verejných politík, v ktorých sa jednoznačne presadzuje ľudskoprávny rozmer a orientácia na potreby a preferencie ich prijímateľov.

Komunitný plán sociálnych služieb je vypracovaný v súlade s požiadavkami zákona o sociálnych službách a tiež s ohľadom na národné priority rozvoja sociálnych služieb, berúc do úvahy miestne podmienky, potreby a špecifiká. Jeho základnou ideou je komunitný rozvoj, skvalitnenie a humanizácia poskytovaných sociálnych služieb, resp. doplnenie chýbajúcich sociálnych služieb na základe požiadaviek a záujmu občanov mesta.

Základné informácie ohľadom spracovania KPSS:

Forma spracovania KPSS:	Dodávateľsky (spolupráca mesta s externým subjektom)
Koordinátor spracovania KPSS za mesto Strážske:	Mgr. Martina Kužmová (referent sociálnych vecí)
Koordinátor spracovania KPSS za dodávateľa:	RNDr. Radomír Babiak, PhD. (externý odborník)
Forma zapojenia verejnosti a relevantných partnerov do spracovania KPSS:	Realizácia dotazníkového prieskumu Zohľadnenie pripomienok a návrhov ku komunitnému plánu
Schvaľujúci orgán:	Mestské zastupiteľstvo v Strážskom

1 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA

1.1 Čo je komunitné plánovanie

Komunitné plánovanie sociálnych služieb možno považovať za metódu, prostredníctvom ktorej je možné plánovať sociálne služby tak, aby zodpovedali potrebám jednotlivých skupín občanov a zároveň boli v súlade s miestnymi špecifikami. Ide o otvorený proces, cieľom ktorého je:

- napĺňanie potrieb občanov odkázaných na jednotlivé formy sociálnej pomoci,
- zabezpečovanie zdrojov (finančných a personálnych) na jednotlivé formy sociálnej pomoci,
- hľadanie optimálnych riešení, ktoré najlepšie zodpovedajú miestnym podmienkam a potrebám ľudí,
- zvýšenie kvality poskytovaných sociálnych služieb.

1.2 Účastníci komunitného plánovania

Účastníkmi komunitného plánovania sú:

- **Zadávatelia sociálnych služieb** - subjekty, ktorým zabezpečovanie sociálnych služieb na príslušnom území vyplýva zo zákona. Sociálne služby zriaďujú, prípadne zadávajú iným subjektom, financujú ich a organizujú. Na Slovensku sú to mesta, mestá a samosprávne kraje.
- **Poskytovatelia sociálnych služieb** - subjekty, ktoré služby poskytujú a ponúkajú, bez ohľadu na ich právnu subjektivitu. Poskytovateľ sociálnej služby je za podmienok ustanovených zákonom mesto, právnická osoba zriadená alebo založená mestom alebo samosprávnym krajom – „*verejný poskytovateľ sociálnej služby*“ alebo ďalšia právnická osoba a fyzická osoba – „*neverejný poskytovateľ sociálnej služby*“.
- **Prijímatelia sociálnych služieb** – sú fyzické osoby, užívatelia sociálnych služieb, ktorí sa ocitli v nepriaznivej životnej situácii. Tá môže spôsobovať ohrozenie sociálnym vylúčením, obmedzenie schopnosti začleniť sa do spoločnosti a samostatne riešiť svoje problémy. Do nepriaznivej životnej situácie sa pritom jednotlivec môže dostať z rôznych dôvodov – v dôsledku vysokého veku, nepriaznivého zdravotného stavu, krízových životných situácií, spôsobu života, trestnej činnosti a pod. Zapojením prijímateľov sociálnych služieb do komunitného plánovania sa získavajú informácie o ich potrebách, na ktoré treba reagovať a o súčasnej kvalite a dostupnosti poskytovaných sociálnych služieb.

Do procesu komunitného plánovania sa môže zapojiť aj široká **verejnosť**. Občania majú možnosť do určitej miery podieľať sa a ovplyvňovať rozvoj sociálnych služieb. Proces komunitného plánovania je založený na demokratických princípoch, umožňuje zapájať sa do diania v meste a vyjadriť tak názor na danú problematiku.

Cieľom komunitného plánovania sociálnych služieb je pripraviť strategický dokument, ktorý za účasti zadávateľov, poskytovateľov a prijímateľov sociálnych služieb a verejnosti umožní v strednodobom časovom horizonte efektívnejšie rozvíjať sociálne služby.

1.3 Výhody, princípy a podstata komunitného plánovania

Hlavnou výhodou komunitného plánovania je skutočnosť, že sú doňho zapájaní všetci účastníci systému sociálnych služieb (zadávatelia, poskytovatelia, prijímatelia). To nielenže napomáha zvyšovať kvalitu plánovania a poskytovania sociálnych služieb, ale taktiež výrazne posilňuje princípy zastupiteľskej demokracie, a to nielen v procese plánovania, ale aj v rozhodovacom procese, prípadne v spôsobe ich zabezpečovania. Komunitný plán sociálnych služieb ako výsledok komunitného plánovania zabezpečuje, aby sociálne služby zodpovedali miestnym potrebám a reagovali na miestne špecifiká.

Najdôležitejšie **princípy** komunitného plánovania sú:

- *princíp triády*, predstavujúci spoluprácu zadávateľov, poskytovateľov a prijímateľov sociálnych služieb a rovnako princíp dohody, ktorý je charakterizovaný výsledným plánom,
- *princíp rovnosti*, ktorý zaručuje každému právo zaujímať sa o veci verejné; každý občan má právo slobodne sa vyjadriť a zároveň nikto nesmie byť vylúčený a diskriminovaný,
- *princíp skutočných potrieb*, čo charakterizuje analýza popisujúca stav služieb,
- *princíp kompetencie účastníkov*, ktorý kladie dôraz na profesionalitu a zodpovednosť.

Podstatou komunitného plánovania je teda zapájanie všetkých, ktorých sa sociálne služby týkajú alebo sa ich v budúcnosti týkať môžu, do otvoreného dialógu o podobe sociálnych služieb. Základným pilierom plánovania je zisťovanie potrieb, zdrojov a hľadanie najlepších riešení. Zásadný význam v procese plánovania má preto poznanie záujmu všetkých zúčastnených strán (zadávateľov, poskytovateľov a prijímateľov sociálnej pomoci) a verejnosti, ich vzájomné prepojenie a spolupráca.

1.4 Právny rámec poskytovania sociálnych služieb

Sociálne služby sa poskytujú v súlade so **zákonom č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách** a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o sociálnych službách), ktorý upravuje podmienky, postupy a formy poskytovania sociálnych služieb ako aj povinnosti poskytovateľov. Jeho cieľom je podporovať sociálne začlenenie občanov a uspokojovať sociálne potreby ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii.

Za nepriaznivú sociálnu situáciu sa považuje ohrozenie fyzickej osoby sociálnym vylúčením alebo obmedzenie jej schopnosti sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy z dôvodu, že:

- osoba nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb, pre svoje životné návyky, spôsob života, závislosť od návykových látok,
- je ohrozený jej vývoj v dôsledku jej zdravotného postihnutia, ak ide o dieťa do 7 rokov veku,
- osoba je ťažko zdravotne postihnutá alebo má nepriaznivý zdravotný stav,
- osoba dovŕšila vek potrebný na nárok na starobný dôchodok,
- osoba vykonáva opatrovanie fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím,
- osoba je ohrozená správaním iných fyzických osôb alebo sa stala obeťou správania iných fyzických osôb,
- osoba zotrúva v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby,
- stratila bývanie alebo je ohrozená stratou bývania.

Sociálne služby podľa tohto zákona sa poskytujú prostredníctvom odborných, obslužných a ďalších činností, ktoré je poskytovateľ povinný poskytnúť alebo zabezpečiť v prípade, že tieto činnosti sú taxatívne vymedzené. Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do niekoľkých skupín, v závislosti od povahy a nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú určené:

- **sociálne služby krízovej intervencie** (terénna sociálna služba krízovej intervencie; poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach – nocľaháreň, útulok, domov na polceste, nízkoprahové denné centrum, integračné centrum, komunitné centrum, zariadenie núdzového bývania; nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu),
- **sociálne služby na podporu rodiny s deťmi** (pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa, pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa v zariadení dočasnej starostlivosti o deti, služba na podporu zosúladovania rodinného života a pracovného života, služba na podporu zosúladovania rodinného života a pracovného života v zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa, služba včasnej intervencie),
- **sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku** (zariadenie podporovaného bývania, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, denný

stacionár, domáca opatrovateľská služba, prepravná služba, sprievodcovská a predčitateľská služba, tlmočnická služba, sprostredkovanie tlmočnickej služby, sprostredkovanie osobnej asistencie, požičiavanie pomôcok),

- **sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií** (monitorovanie a signalizácia potreby pomoci, krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií),
- **podporné služby** (odľahčovacia služba, pomoc pri zabezpečení opatrovnických práv a povinností, denné centrum, podpora samostatného bývania, jedáleň, pracovňa, stredisko osobnej hygieny).

Zákon o sociálnych službách v § 80 upravuje pôsobnosť mesta pri poskytovaní sociálnych služieb. Okrem koncepcnej, rozhodovacej, posudkovej, poradenskej, kontrolnej, registračnej, evidenčnej, štatistickej, finančnej činnosti a terénnej sociálnej práce je v pôsobnosti mesta poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie:

- sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre, nocľahárni, zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
- nízkoprahovej sociálnej služby pre deti a rodinu,
- opatrovateľskej služby,
- prepravnej služby,
- odľahčovacej služby,
- pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa,
- terénnej sociálnej služby krízovej intervencie

a zriaďovať a zakladať nasledovné zariadenia sociálnych služieb:

- nocľaháreň,
- nízkoprahové denné centrum,
- zariadenie pre seniorov,
- zariadenie opatrovateľskej služby,
- denný stacionár.

Mesto môže zriaďovať aj iné zariadenia a poskytovať alebo zabezpečovať aj iné druhy sociálnej služby, príp. môže sociálne služby účelne a vhodne spájať.

Zákon o sociálnych službách zaručuje právo fyzickej osoby na poskytnutie sociálnej služby alebo zabezpečenie jej poskytnutia a právo výberu poskytovateľa, za splnenia podmienok ustanovených týmto zákonom a ďalšie práva pri poskytovaní sociálnych služieb.

Poskytovateľmi sociálnych služieb sú v súlade so zákonom mesta, právnické osoby zriadené alebo založené mestom alebo samosprávnym krajom (verejní poskytovatelia sociálnych služieb) a iné právnické alebo fyzické osoby (neverejní poskytovatelia sociálnych služieb). Sociálne služby môže poskytovať len poskytovateľ zapísaný do registra poskytovateľov sociálnych služieb.

V zákone o sociálnych službách sú podrobne upravené povinnosti poskytovateľa sociálnej služby. Ide napríklad o povinnosť poskytovateľa sociálnych služieb vypracovať a dodržiavať procedurálne, personálne a prevádzkové podmienky poskytovania sociálnej služby (tzv. štandardy kvality). Poskytovateľ je povinný napríklad vypracovať individuálny rozvojový plán klienta, dodržiavať maximálny počet klientov na jedného zamestnanca a za účelom zvýšenia profesionality práce vypracovať a uskutočňovať program supervízie.

1.5 Komunitný plán sociálnych služieb

Komunitný plán sociálnych služieb (KPSS) je strategický dokument, ktorý analyzuje stav poskytovaných sociálnych služieb na území mesta, hodnotí potreby a požiadavky jej obyvateľov a navrhuje budúci rozvoj v oblasti sociálnych služieb na stanovené obdobie. Dokument je reálnym výstupom komunitného plánovania sociálnych služieb a výsledkom dohody medzi zadávateľmi, poskytovateľmi a prijímateľmi sociálnych služieb. Poukazuje na potreby v danej komunite, pričom poskytuje aj možnosti finančného, personálneho, prevádzkového a organizačného zabezpečenia v oblasti poskytovania sociálnych služieb v danej komunite.

Najdôležitejšie **ciele komunitného plánu** sú:

- zistiť potreby a požiadavky prijímateľov sociálnych služieb,
- zistiť plány a predstavy poskytovateľov sociálnych služieb,
- koordinovať ponuku a dopyt v sociálnych službách,
- vytvoriť kompromis medzi predstavami, požiadavkami, možnosťami a dostupnými zdrojmi,
- zvýšiť kvalitu poskytovaných sociálnych služieb,
- stanoviť priority pre budúci rozvoj sociálnych služieb.

1.6 Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030

Národné priority rozvoja sociálnych služieb (NPRSS) v zmysle zákona o sociálnych službách vypracúva a zverejňuje Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030 vydalo ministerstvo v marci 2021. Cieľom a účelom NPRSS je cyklicky pozitívne ovplyvňovať rozvoj sociálnych služieb v Slovenskej republike, a to cestou definovania politiky smerovania sociálnych služieb na národnej úrovni a následne formulovania základných priorít tohto rozvoja a predpokladov na dosiahnutie týchto priorít.

Účelom dokumentu pod názvom Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030 je vymedziť rozvojovú trajektóriu sociálnych služieb na Slovensku do roku 2030. V súlade s tým sú najskôr definované predpoklady pre rozvoj a následne samotné národné priority, vďaka ktorým by sa mal rozvoj reálne dosiahnuť. Národné priority sú vymedzené tak, aby boli harmonizovateľné so súvisiacimi legislatívnymi zámermi a iniciatívami vlády SR v referenčnom období (NPRSS 2021 – 2030).

Predpoklady pre rozvoj sociálnych služieb:

Pre zabezpečenie podmienok rozvojovej trajektórie sociálnych služieb pre obdobie rokov 2021 – 2030 bude nevyhnutné naplniť nasledovné predpoklady, ktoré predstavujú pre napĺňanie NPRSS nevyhnutné vstupy:

- A. Vytvorenie strategického rámca sociálnych služieb do roku 2030 v Slovenskej republike
- B. Zabezpečenie finančnej a personálnej udržateľnosti rozvoja sociálnych služieb
- C. Prepájanie sociálnych služieb s inými verejnými službami v rámci podpory sociálnej inklúzie zraniteľných jednotlivcov, rodín, skupín a komunit.

Národné priority rozvoja sociálnych služieb:

Slovenská republika si v kontexte rozvoja sociálnych služieb v období 2021 – 2030 zadefinovala nasledovné **národné priority**:

- NP1: Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť a podporu s cieľom zabezpečenia dostupnosti rôznorodých sociálnych služieb komunitného charakteru v súlade s potrebami cieľových skupín sociálnych služieb
- NP2: Zavedenie systému integrovanej sociálno-zdravotnej starostlivosti
- NP3: Podpora prepájania sociálnych služieb a neformálnej (najmä rodinnej) starostlivosti ako súčasti systému starostlivosti o osoby odkázané na pomoc inej fyzickej osoby
- NP4: Podpora zvyšovania kvality sociálnych služieb.

1.7 Druhy a formy sociálnych služieb

Zákon o sociálnych službách vymedzuje (§12) tieto druhy sociálnych služieb:

A – SOCIÁLNE SLUŽBY KRÍZOVEJ INTERVENCIE

1. terénna sociálna služba krízovej intervencie,
2. poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach, ktorými sú:
 - 2.1. nízkoprahové denné centrum,
 - 2.2. integračné centrum,
 - 2.3. komunitné centrum,
 - 2.4. nocľaháreň,
 - 2.5. útulok,
 - 2.6. domov na polceste,
 - 2.7. zariadenie núdzového bývania,
3. nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu.

B – SOCIÁLNE SLUŽBY NA PODPORU RODINY S DEŤMI

1. pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa,
2. pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa v zariadení dočasnej starostlivosti o deti,
3. služba na podporu zosúladzovania rodinného života a pracovného života,
4. služba na podporu zosúladzovania rodinného života a pracovného života v zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa,
5. služba včasnej intervencie.

C – SOCIÁLNE SLUŽBY NA RIEŠENIE NEPRIAZNIVEJ SOCIÁLNEJ SITUÁCIE Z DÔVODU ŤAŽKÉHO ZDRAVOTNÉHO POSTIHNUTIA, NEPRIAZNIVÉHO ZDRAVOTNÉHO STAVU ALEBO Z DÔVODU DOVRŠENIA DÔCHODKOVÉHO VEKU

1. poskytovanie sociálnej služby v zariadení pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a pre fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek,
 - 1.1. zariadenie podporovaného bývania,
 - 1.2. zariadenie pre seniorov,
 - 1.3. zariadenie opatrovateľskej služby,
 - 1.4. rehabilitačné stredisko,
 - 1.5. domov sociálnych služieb,
 - 1.6. špecializované zariadenie,
 - 1.7. denný stacionár,
2. domáca opatrovateľská služba,
3. prepravná služba,
4. sprievodcovská služba a predčitateľská služba,
5. tlmočnicka služba,
6. sprostredkovanie tlmočnickej služby,
7. sprostredkovanie osobnej asistencie,
8. požičiavanie pomôcok.

D – SOCIÁLNE SLUŽBY S POUŽITÍM TELEKOMUNIKAČNÝCH TECHNOLOGIÍ

1. monitorovanie a signalizácia potreby pomoci,
2. krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií.

E – PODPORNÉ SLUŽBY

1. odľahčovacia služba,
2. pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností,

3. poskytovanie sociálnej služby v dennom centre,
4. podpora samostatného bývania,
5. poskytovanie sociálnej služby v jedálni,
6. poskytovanie sociálnej služby v práčovni,
7. poskytovanie sociálnej služby v stredisku osobnej hygieny.

Zákon o sociálnych službách vymedzuje (§13) tieto **formy sociálnych služieb**:

- **Ambulantná forma** – poskytuje sa fyzickej osobe, ktorá dochádza, je sprevádzaná alebo je dopravovaná do miesta poskytovania sociálnej služby,
- **Terénna forma** – poskytuje sa fyzickej osobe v jej prirodzenom sociálnom prostredí alebo v jej domácom prostredí,
- **Pobytová forma** v zariadení – poskytuje sa, ak súčasťou sociálnej služby je ubytovanie. Pobytová sociálna služba sa poskytuje ako celoročná sociálna služba alebo týždenná sociálna služba,
- **Iná forma** – poskytuje sa najmä telefonicky alebo s použitím telekomunikačných technológií, ak je to účelné.

1.8 Vzťah komunitného plánu k nadradeným dokumentom

Komunitný plán sociálnych služieb sa v zmysle § 83 ods. 2 zákona o sociálnych službách vypracúva na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb. V súčasnom období sú platné **Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021-2030**, v ktorých sú zadefinované 4 národné priority na nasledovné obdobie (pozri kap. 1.6). Kľúčovú úlohu v otázke systémového riešenia „fungovania“ sociálnych služieb na území Slovenskej republiky má predovšetkým štát, a to najmä prostredníctvom Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny a zákonodarného zboru (realizácia potrebných štrukturálnych zmien v oblasti sociálnych služieb, nastavenie legislatívy, spôsobu a podmienok financovania sociálnych služieb, povinností, zodpovedností a pod.). Samozrejme, v súčinnosti s participujúcimi subjektmi, medzi ktoré patria aj mesta a mestá.

Komunitný plán sociálnych služieb mesta Strážske svojou štruktúrou, analýzami a zadefinovanou stratégiou nadväzuje najmä na Národnú prioritu 1 (Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť a podporu s cieľom zabezpečenia dostupnosti rôznorodých sociálnych služieb komunitného charakteru v súlade s potrebami cieľových skupín sociálnych služieb) a Národnú prioritu 4 (Podpora zvyšovania kvality sociálnych služieb). Realizovanými analýzami a dotazníkovým prieskumom medzi obyvateľmi mesta zohľadňuje miestne špecifiká a potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb a na základe týchto výsledkov určuje potreby rozvoja sociálnych služieb, personálne podmienky, finančné podmienky, prevádzkové podmienky a organizačné podmienky na ich zabezpečenie.

2 DEMOGRAFICKÁ A SOCIÁLNA ANALÝZA

Sociálne služby predstavujú jednu z foriem sociálnej pomoci pre ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii a sú alebo v budúcnosti môžu byť pre mnohých dôležitou oporou sociálneho začlenenia občanov a uspokojovania sociálnych potrieb. Dostupnosť sociálnych služieb (či už z hľadiska geografického alebo z hľadiska ich variability) do značnej miery závisí od rôznorodosti ich poskytovateľov, a preto je veľmi dôležité pri ich plánovaní vychádzať najmä z porovnania existujúcej ponuky sociálnych služieb so zistenými potrebami prijímateľov. Pre správne určenie potrieb poskytovania sociálnych služieb je tak potrebné poznať sociálne a demografické východiská.

2.1 Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva

Nasledujúca tabuľka zobrazuje základné parametre stavu a pohybu obyvateľstva mesta Strážske za posledných 10 rokov. Počet obyvateľov sa v tomto období znížil o 183 (zo 4 421 v roku 2012 na 4 238 v roku 2021).

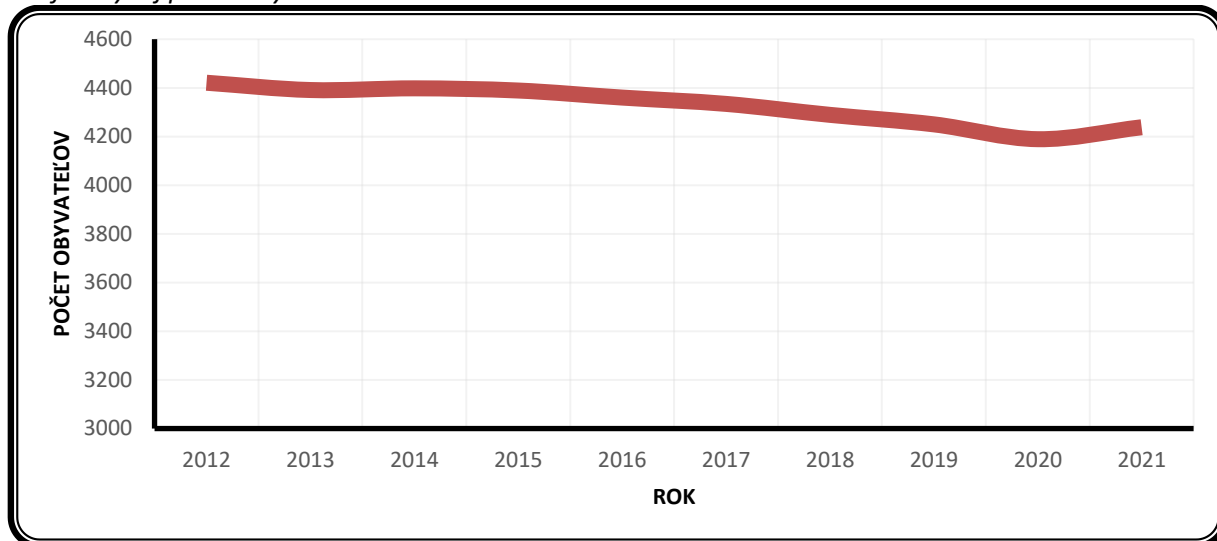
Tabuľka 1: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Počet obyvateľov (k 31.12.)	4421	4391	4398	4389	4360	4334	4289	4250	4189	4238
Živonarodení	42	27	32	40	34	29	34	20	29	21
Zomrelí	52	45	32	59	41	45	56	41	53	66
Bilancia prirodzeného pohybu	-10	-18	0	-19	-7	-16	-22	-21	-24	-45
Prisťahovaní	95	48	64	76	57	70	48	51	36	60
Vystáňovaní	68	60	57	66	79	80	71	69	73	54
Migračné saldo	27	-12	7	10	-22	-10	-23	-18	-37	6
Bilancia celkového pohybu	17	-30	7	-9	-29	-26	-45	-39	-61	-39
Hr.m. živorodenosti (‰)	9,5	6,1	7,3	9,1	7,8	6,7	7,9	4,7	6,9	5,0
Hr.m. úmrtnosti (‰)	11,8	10,2	7,3	13,4	9,4	10,4	13,1	9,6	12,7	15,6
Hr.m. prirodzeného prírastku (‰)	-2,3	-4,1	0,0	-4,3	-1,6	-3,7	-5,1	-4,9	-5,7	-10,6
Hr.m. imigrácie (‰)	21,5	10,9	14,6	17,3	13,1	16,2	11,2	12,0	8,6	14,2
Hr.m. emigrácie (‰)	15,4	13,7	13,0	15,0	18,1	18,5	16,6	16,2	17,4	12,7
Hr.m. migračného salda (‰)	6,1	-2,7	1,6	2,3	-5,0	-2,3	-5,4	-4,2	-8,8	1,4
Hr.m. celkového prírastku (‰)	3,8	-6,8	1,6	-2,1	-6,7	-6,0	-10,5	-9,2	-14,6	-9,2

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné prepočty

Vývoj počtu obyvateľov mesta Strážske za ostatných 10 rokov má klesajúci trend. V porovnaní s rokom 2012 bol počet obyvateľov mesta na konci roku 2021 o 4 % nižší.

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov mesta Strážske

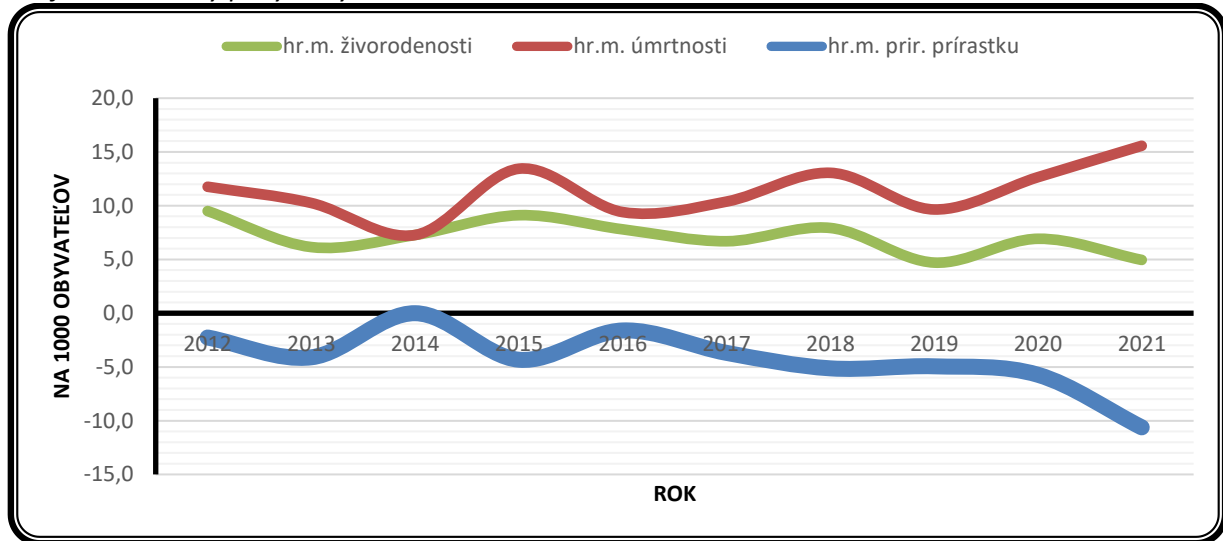
Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Úroveň natality za posledných 10 rokov mala pomerne nevyrovnaný priebeh, keď sa pohybovala v rozmedzí cca 5 – 10 ‰. Počet narodených detí sa v meste medziročne pohyboval v rozmedzí 21 – 42. Priemerná hodnota ukazovateľa hrubej miery živorodenosti za celé hodnotené obdobie, teda za posledných 10 rokov, bola v Strážskom len 7,1 ‰. Mesto teda v tomto ukazovateli dosahuje nepriaznivé hodnoty. Pre porovnanie, v okrese Michalovce sa hr. m. živorodenosti pohybuje na úrovni cca 9,5 ‰, v Košickom kraji 11,0 ‰ a v Slovenskej republike na úrovni cca 10,5 ‰.

Medziročný vývoj počtu zomrelých mal, podobne ako u živorodených, taktiež menej vyrovnaný priebeh. Najmenej zomrelých za posledných 10 rokov bolo v roku 2014 (32 osôb), najviac v roku 2021 (66 osôb). Úroveň mortality sa teda pohybovala v rozmedzí od 7,3 po 15,6 ‰, pričom priemer za posledných 10 hodnotených rokov bol v Strážskom 11,3 ‰. V meste teda môžeme pozorovať nižšiu mieru úmrtnosti akú má Slovenská republika (cca 13,5 ‰), Košický kraj (13,5 ‰) i okres Michalovce (cca 13,0 ‰).

Takéto hodnoty hrubej miery živorodenosti a hrubej miery úmrtnosti sa odzrkadľujú v bilancii prirodzeného pohybu obyvateľstva Strážskeho. Mesto bolo počas takmer celého hodnoteného obdobia populačne stratové (až 9x), 1x bola bilancia vyrovnaná. Pozitívnu bilanciu prirodzeného pohybu nezaznamenalo ani raz. Hrubá miera prirodzeného prírastku sa v posledných 10 rokoch pohybovala v rozmedzí od -10,6 ‰ po 0,0 ‰. Z dôvodu takejto kombinácie natality s mortalitou bola reprodukcia obyvateľstva za posledných 10 rokov vysoko neefektívna. Celkovo možno konštatovať, že prirodzenými populačnými procesmi dochádzalo v meste k rapidnému úbytku obyvateľov.

Graf 2: Priradený pohyb obyvateľstva v rokoch 2012 – 2021

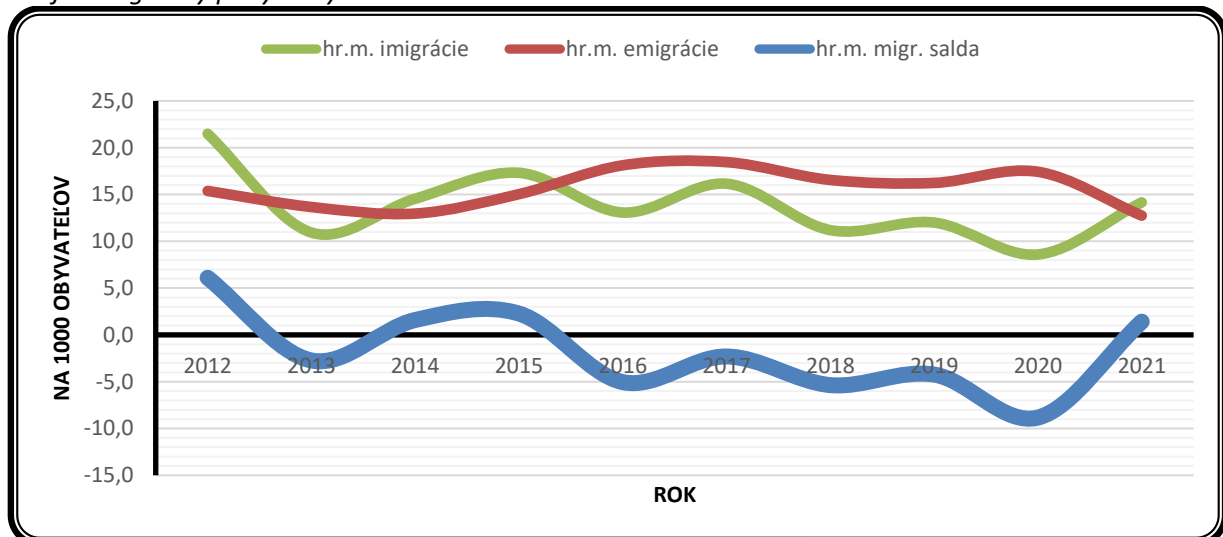

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Podobne ako vývoj prirodzeného pohybu, aj vývoj z hľadiska migračného pohybu je v meste negatívny (hoci už nie v takej miere). Hrubá miera imigrácie sa v meste za posledných 10 rokov pohybovala v priemere na úrovni 13,9 ‰ (priemerne sa ročne prisťahovalo 60,5 osoby). Hrubá miera emigrácie v hodnotenom období dosahovala mierne vyššie hodnoty, pričom jej priemerná úroveň bola 15,7 ‰ (v priemere 67,7 vystahovaných osôb ročne).

Výsledkom hore uvedených procesov bol mierne nepriaznivý vývoj migračného salda, ktoré sa pohybovalo v rozmedzí od -37 osôb v roku 2020 po +27 osôb v roku 2012. Kladné migračné saldo mesto zaznamenalo 4x a 6x bolo migračné saldo záporné. Väčšinu hodnoteného obdobia teda mesto vykazuje negatívnu bilanciu migračného salda, pričom z aspektu migrácie v ňom prebiehajú prevažne depopulačné procesy. Možno teda konštatovať, že trend vývoja za posledných 10 rokov je nepriaznivý.

Graf 3: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2012 – 2021

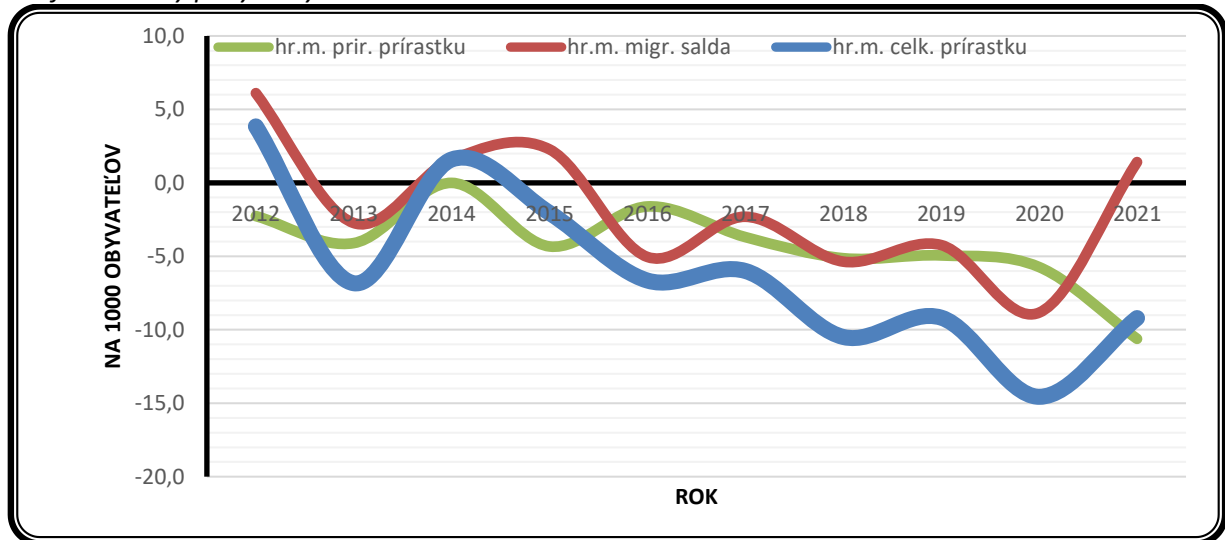
Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Hrubá miera prirodzeného prírastku dosahovala počas väčšiny hodnoteného obdobia záporné hodnoty (viac ľudí v týchto rokoch zomrelo ako sa ich narodilo), čiže prirodzenými populačnými procesmi počet obyvateľov poväčšine klesal. Podobne, aj hrubá miera migračného salda dosahovala väčšinou záporné

hodnoty, znamenajúce migračný úbytok obyvateľstva (viac ľudí sa z mesta v danom roku vystaňovalo ako sa doň prisťahovalo).

Výsledkom kombinácie vyššie popísaných prirodzených populačných procesov a migračných procesov je celkový úbytok obyvateľov mesta Strážske. Zápornú bilanciu celkového pohybu zaznamenalo mesto až 8x, len 2x bola bilancia kladná. Celkovú situáciu ohľadne populačného vývoja v meste možno teda hodnotiť veľmi negatívne (keďže počet obyvateľov zo strednodobého hľadiska klesá).

Graf 4: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2012 – 2021

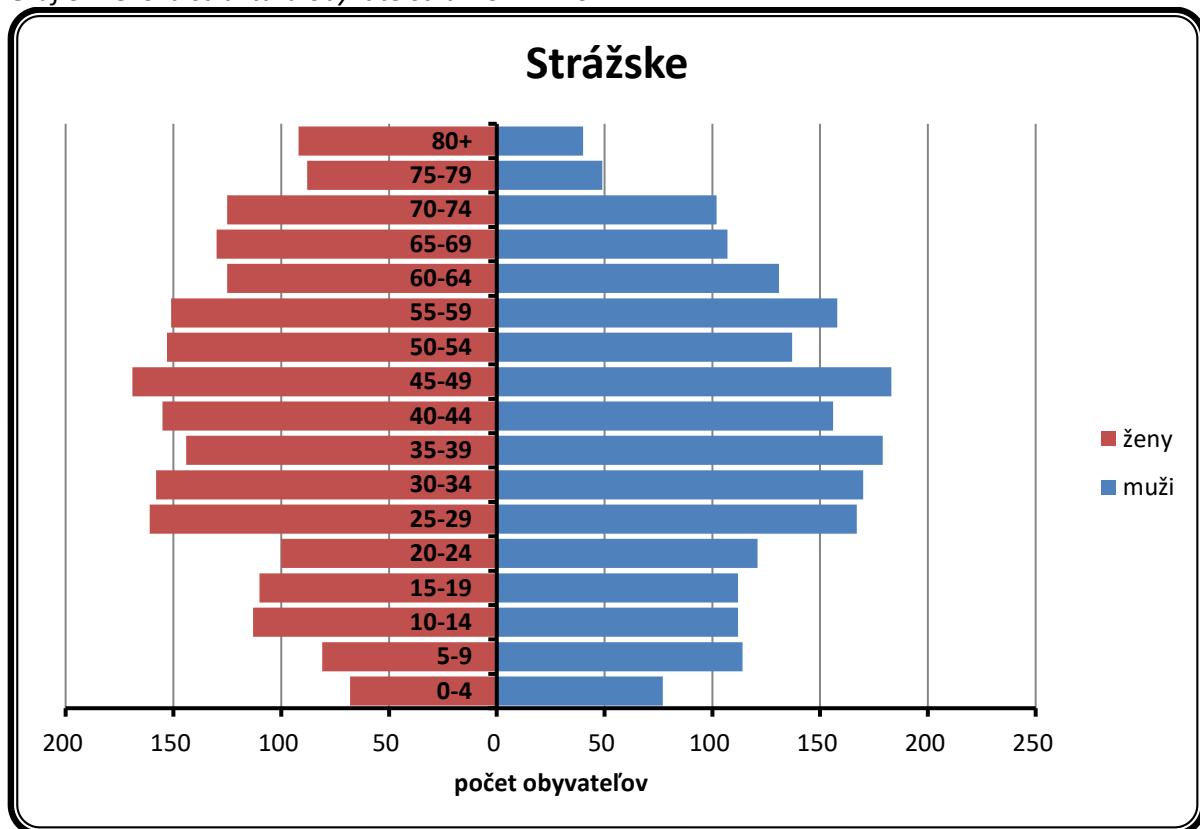
Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

2.2 Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku

Veková pyramída obyvateľstva Strážskeho ukazuje, že v meste sa z pohľadu demografickej reprodukcie nachádza vysoko regresívny typ populácie, keďže početnosť predreprodukčnej zložky (0-14 r.) ani zďaleka nedosahuje početnosť poreprodukčnej (nad 50 r.) zložky obyvateľstva (v pomere 565 k 1 588 k 31.12.2021). Najvyššie zastúpenie v štruktúre obyvateľstva Strážskeho majú vekové skupiny (podľa poradia) 45-49 ročných (352 obyvateľov) a 25-29 spolu s 30-34 ročnými (zhodne po 328 obyvateľov). K 31.12.2021 tu spomedzi 4 238 obyvateľov žilo 565 detí do 14 rokov a 733 seniorov vo veku nad 65 rokov. Zo spomínaných 4 238 obyvateľov tu k uvedenému dátumu žilo 2 115 mužov a 2 123 žien.

V nadväznosti na typ vekovej pyramídy a typ populácie možno konštatovať, že z dlhodobého hľadiska bude prostredníctvom prirodzeného pohybu počet obyvateľov mesta (pri nezmenených podmienkach) klesať.

Graf 5: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2021

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Obyvateľstvo mesta rýchlo starne. Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, priemerný vek obyvateľstva sa za ostatných 10 rokov zvýšil z 38,51 na 42,06 rokov. Kým v roku 2012 žili v meste mladšie obyvateľstvo ako je priemer SR, v roku 2021 už mesto priemer SR „predbehlo“. V porovnaní so Slovenskou republikou žije teda v meste aktuálne trochu staršie obyvateľstvo, pričom je nutné skonštatovať, že obyvateľstvo Strážskeho starne oveľa rýchlejším tempom ako je priemer SR.

Tabuľka 2: Vývoj priemerného veku obyvateľstva

Priemerný vek / rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Strážske	38,51	38,93	39,41	39,72	40,22	40,74	41,09	41,74	42,16	42,06
Slovenská republika	39,32	39,6	39,87	40,13	40,37	40,59	40,82	41,06	41,26	41,39

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

V štruktúre obyvateľstva vo vzťahu k ekonomickej aktivite, teda podľa produktívnych vekových skupín, prevláda poproduktívna zložka (65+ r.) nad predproduktívnou zložkou (0-14 r.) obyvateľstva, pričom podiel produktívnej zložky je 69,4 %.

Tabuľka 3: Veková štruktúra obyvateľov podľa produktívnych vekových skupín

k 31.12.2021	Počet obyvateľov	Veková štruktúra obyvateľov					
		počet			podiel (%)		
		0-14	15-64	65+	0-14	15-64	65+
Mesto Strážske	4 238	565	2940	733	13,3	69,4	17,3

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Pomerne vysoký počet obyvateľov v preddôchodkovom a seniorskom veku bude v budúcnosti postupne vytvárať čoraz väčší tlak na poskytovanie sociálnych služieb zameraných na túto vekovú skupinu obyvateľov.

2.3 Národnostná a konfesionálna štruktúra obyvateľstva

Národnostné zloženie obyvateľstva Strážskeho bolo v čase Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 takmer homogénne, keďže v ňom podľa jeho výsledkov výrazne dominovala slovenská národnosť s 89,0 % obyvateľov (3 808 zo 4 277 osôb). Národnosť zistená nebola u 8,1 % obyvateľov (348 osôb). Ostatné národnosti mali nízke zastúpenie.

Tabuľka 4: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti

Národnosť	Počet obyvateľov	Podiel (%)
slovenská	3808	89,0
maďarská	8	0,2
rómska	39	0,9
rusínska	15	0,4
česká	20	0,5
ukrajinská	27	0,6
nemecká	1	0,0
poľská	1	0,0
ruská	3	0,1
vietnamská	2	0,0
albánska	1	0,0
iná	4	0,1
nezistená	348	8,1
SPOLU	4 277	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tieto výsledky však môžu byť mierne skreslené, nakoľko obyvatelia rómskej národnosti majú tendenciu hlásiť sa (z rôznych dôvodov) najmä k slovenskej národnosti (ale aj iným). Podľa kvalifikovaného odhadu publikovaného v Atlase rómskych komunít (2019) žilo v meste Strážske v čase výskumu 109 Rómov (cca 2,5 %).

V konfesionálnej štruktúre obyvateľstva v čase Sčítania 2021 prevládalo rímskokatolícke vierovyznanie s 59,0 % obyvateľov (2 525 zo 4 277 obyvateľov), vysoké zastúpenie mala aj Gréckokatolícka cirkev (17,2 %; 734 obyvateľov). K žiadnemu náboženstvu sa nehlásilo 10,0 % obyvateľov mesta (427 osôb) a u 8,1 % obyvateľov (348 osôb) príslušnosť ku konfesiám zistená nebola (SODB 2021).

Tabuľka 5: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania

Konfesia	Počet obyvateľov	Podiel (%)
bez náboženského vyznania	427	10,0
Rímskokatolícka cirkev	2525	59,0
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	40	0,9
Gréckokatolícka cirkev	734	17,2
Reformovaná kresťanská cirkev	27	0,6
Pravoslávna cirkev	115	2,7
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	10	0,2

Kresťanské zbory	3	0,1
Apoštolská cirkev	1	0,0
Židovská obec	2	0,0
Cirkev československá husitská	2	0,0
budhizmus	6	0,1
islam	2	0,0
ostatné a nepresne určené kresťanské cirkvi	7	0,2
pohanstvo a prírodné duchovno	6	0,1
ad hoc hnutia	11	0,3
iné	11	0,3
nezistené	348	8,1
SPOLU	4 277	100,0

Zdroj: SODB 2021

2.4 Nezamestnanosť

Výrazným sociálno-ekonomickým javom spojeným s existenciou trhu práce je nezamestnanosť. Tá predstavuje jednak vážny ekonomický problém, pretože reprezentuje stratenú potenciálnu hodnotu celej ekonomiky, no zároveň je i významným sociálnym indikátorom, pretože, ako to dokazujú viaceré štúdie, je spojená s takými spoločenskými javmi, ako je zvýšená rozvodovosť, kriminalita, zlé mentálne a fyzické zdravie, rôzne sociálno-patologické javy a pod.

Existencia nezamestnanosti má teda silný vplyv na život samotných nezamestnaných. Strata zamestnania prináša pre jednotlivca rôzne negatívne dôsledky, ktoré sa netýkajú len poklesu životnej úrovne, spojeného s poklesom príjmu, ale aj výrazných zmien v každodennom živote, spoločenských vzťahoch, hodnotách, v sociálnych inštitúciách (najmä v rodine). Nezamestnaní majú menej priestoru pre prijímanie zásadných rozhodnutí o svojom živote a menšiu šancu rozvíjať svoje zručnosti. S výskytom nezamestnanosti, najmä dlhodobej, hrozí pre jednotlivca riziko asociálneho správania, spôsobené nadbytkom času, nudou, nedostatkom programu a povinností a vylúčením zo spoločnosti. Medzi najcitlivejšie a najzávažnejšie dôsledky nezamestnanosti patrí výskyt chudoby. Chudoba a nezamestnanosť sú totiž veľmi úzko korelujúce fenomény, spôsobujúce jednotlivcom ťažké sociálne a psychologické dôsledky.

Počet uchádzačov o zamestnanie sa v meste Strážske za posledných 10 rokov pohyboval v rozmedzí 140 až 327. Miera nezamestnanosti sa teda v meste v ostatnom období pohybovala v rozpätí od 6,8 % (2019) po 15,9 % (2012), pričom k 31.12.2021 bola na úrovni 10,2 %. Pre porovnanie, k 31.12.2021 bola miera nezamestnanosti v okrese Michalovce 15,1 %, v Košickom kraji bola na úrovni 10,9 % a v Slovenskej republike 7,4 %. V okolitých okresoch, s ktorými okres Michalovce susedí, bola nasledovná: Vranov nad Topľou 16,6 %, Humenné 8,8 %, Snina 10,1 %, Trebišov 14,1 % a Sobrance 16,5 %.

Tabuľka 6: Vývoj nezamestnanosti v meste

k 31.12.	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Počet UoZ	327	311	310	296	235	182	171	140	220	210
Miera nezamestnanosti* (%)	15,9	15,1	15,1	14,4	11,4	8,9	8,3	6,8	10,7	10,2

* Na výpočet miery nezamestnanosti bol použitý údaj o ekonomicky aktívnom obyvateľstve v meste zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021.

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, UPSVaR, vlastné spracovanie

Graf 6: Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie v meste Strážske

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

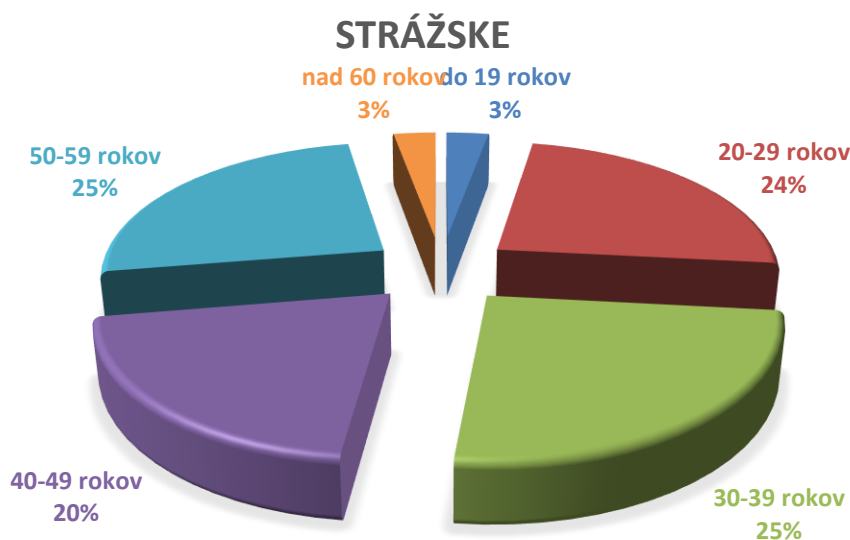
Na konci roku 2021 bolo v meste Strážske prostredníctvom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny evidovaných 210 uchádzačov o zamestnanie. Z tohto počtu bolo 94 mužov (44,8 %) a 116 žien (55,2 %). Ako ukazuje nasledujúca tabuľka, rozloženie UoZ podľa jednotlivých vekových skupín je rovnomerné. V meste teda neexistuje žiadna veková skupina, ktorá by bola v porovnaní s inými výraznejšie marginalizovaná.

Tabuľka 7: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2021

do 19 r.		20-29 r.		30-39 r.		40-49 r.		50-59 r.		nad 60 r.		UoZ spolu	
počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
6	2,9	50	23,8	53	25,2	43	20,5	52	24,8	6	2,9	210	100

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Graf 7: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2021

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že so zvyšujúcim stupňom dosiahnutého vzdelania sa pre jednotlivých obyvateľov zvyšuje pravdepodobnosť uplatnenia na trhu práce. Z tohto hľadiska je v Strážskom pomerne negatívnu skutočnosť, že z 210 uchádzačov o zamestnanie na konci roku 2021 bolo až 20,0 % UoZ (42 osôb) s najvyšším ukončeným vzdelaním základným alebo bez vzdelania.

Graf 8: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2021

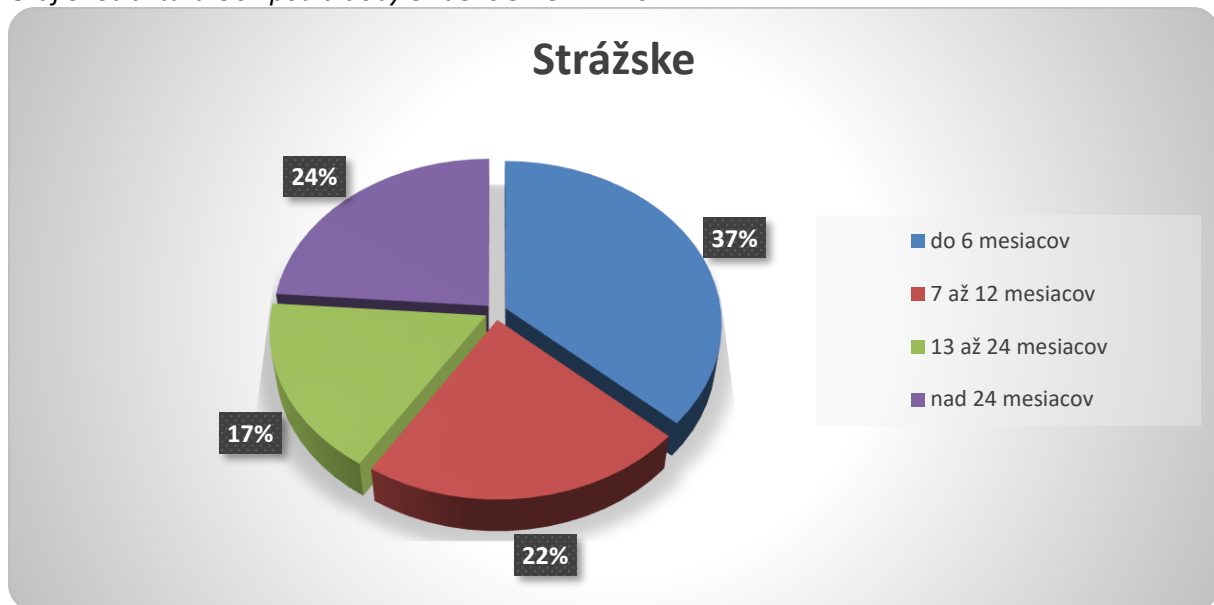

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie patrí medzi najvýznamnejšie parciálne indikátory, poukazujúce na „zdravie“ ekonomickej a sociálnej sféry v tom – ktorom regióne. S nepriaznivou štruktúrou UoZ podľa doby evidencie (tzn. s vysokým podielom dlhodobo nezamestnaných osôb – nad 12 mesiacov) sa spájajú výrazné problémy ekonomickeho a sociálneho charakteru (vysoké sociálne dávky, „neschopnosť“ zamestnať takýchto obyvateľov, chudoba, sociálno-patologické javy a pod.). Z hľadiska štruktúry uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie sa sleduje predovšetkým podiel dlhodobo nezamestnaných osôb na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie, keďže dlhodobá nezamestnanosť patrí medzi výrazne negatívne ukazovatele socioekonomického rozvoja (resp. zaostalosti) daného regiónu.

V Slovenskej republike sa podiel krátkodobo nezamestnaných (menej ako 7 mesiacov) v roku 2021 pohyboval na úrovni cca 35 %, podiel strednodobo nezamestnaných (7 – 12 mesiacov) na úrovni cca 18 % a podiel dlhodobo nezamestnaných až okolo úrovne 47 % (pričom Slovenská republika a špeciálne regióny východného Slovenska vykazujú dokonca najvyšší podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov v rámci všetkých regiónov Európskej únie). V Strážskom bol k 31.12.2021 podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov (nad 12 mesiacov) 41 %, pričom 24 % (50 UoZ) z celkového počtu UoZ bolo nezamestnaných viac ako 2 roky.

Graf 9: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2021

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa klasifikácie zamestnaní (KZAM) nám zatrieduje nezamestnaných do skupín podľa toho, aký charakter malo pracovné miesto, ktoré zaujímal terajší uchádzač o zamestnanie bezprostredne pred tým, než bol zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Jednotlivé zamestnania sú v KZAM rozdelené do tried podľa charakteru práce, zložitosti, zodpovednosti a kvalifikačnej náročnosti práce. Pri KZAM sa dôraz kladie na charakter pracovného miesta a nie na to, či zamestnanec v konkrétnom zamestnaní je viac alebo menej kvalifikovaný ako iný zamestnanec v rovnakom zamestnaní.

Najvyšší podiel v štruktúre UoZ podľa KZAM majú v Strážskom pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (59 UoZ z 210; 28,1 %). Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci sú tí UoZ, ktorí v poslednom zamestnaní vykonávali práce vyžadujúce si vedomosti na úrovni základnej školy (ako napr. jednoduché a rutinné práce vyžadujúce ručné nástroje a fyzickú silu – upratovanie, čistenie, kopanie jám, zametanie ulíc, stráženie majetku, ručné balenie, manipulácie s nákladmi, dokladanie tovaru, pomocné práce, likvidovanie odpadov a pod.).

Tabuľka 8: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.12.2021

Trieda KZAM*	Počet UoZ	Podiel (%)
0 - Príslušníci ozbrojených síl	0	0,0
1 - Zákonodarcovia, riadiaci pracovníci	0	0,0
2 - Špecialisti	12	5,7
3 - Technici a odborní pracovníci	11	5,2
4 - Administratívni pracovníci	18	8,6
5 - Pracovníci v službách a obchode	30	14,3
6 - Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve	2	1,0
7 - Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci	22	10,5
8 - Operátori a montéri strojov a zariadení	24	11,4
9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	59	28,1
N/A - neurčené	32	15,2
Spolu	210	100,0

* klasifikácia zamestnaní je vytvorená v súlade s medzinárodnou štandardnou klasifikáciou zamestnaní ISCO-08
Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

2.5 Školstvo a zdravotníctvo

V Strážskom sa nachádza materská škola, ako aj plne organizovaná základná škola. Ich zriaďovateľom je mesto Strážske. Popri týchto školách sú zriadené jedálne, školský klub detí a tiež centrum voľného času. Okrem týchto škôl a školských zariadení je mesto Strážske zriaďovateľom aj základnej umeleckej školy.

V rámci stredného školstva sa v meste nachádza Stredná odborná škola dopravy a služieb, ktorej zriaďovateľom je Košický samosprávny kraj a tiež elokované pracovisko Spojenej školy internátnej – Praktická škola internátna (jej zriaďovateľom je Regionálny úrad školskej správy v Košiciach). Súčasťou SOŠ dopravy a služieb je aj jazyková škola. Ďalšie stredné školy, ktoré môžu študenti zo Strážskeho navštevovať, sa nachádzajú v okolitých mestách (Michalovce, Vranov nad Topľou, Humenné).

Za základnou zdravotnou starostlivosťou obyvatelia mesta dochádzať nemusia. Ambulancie základnej zdravotnej starostlivosti, pre ktoré sa zriaďujú zdravotné obvody (všeobecná ambulantná starostlivosť pre dospelých, všeobecná ambulantná starostlivosť pre deti a dorast, špecializovaná ambulantná gynekologická starostlivosť a špecializovaná ambulantná zubno-lekárska starostlivosť), sú totižto dostupné priamo v meste. Ostatné špecializované zdravotnícke ambulancie, vrátane nemocníc, sa nachádzajú v okolitých okresných mestách.

3 SOCIÁLNE SLUŽBY V MESTE

Poslaním sociálnych služieb je pomôcť ľuďom udržať si alebo znovu získať svoje miesto v spoločnosti, v komunite, kde žijú. Ich cieľom je zaistiť pomoc a podporu ľuďom, ktorí riešia najrôznejšie problémy z dôvodu nepriaznivej sociálnej situácie, dlhodobého nepriaznivého zdravotného stavu, zdravotného postihnutia, či krízovú sociálnu situáciu a nie sú schopní tieto problémy riešiť bez pomoci druhých.

3.1 Verejní poskytovatelia sociálnych služieb

Verejným poskytovateľom sociálnych služieb môže byť mesto, právnická osoba zriadená mestom alebo založená mestom, vyšší územný celok a právnická osoba zriadená vyšším územným celkom alebo založená vyšším územným celkom.

Podľa § 80 zákona o sociálnych službách sú v pôsobnosti mesta nasledujúce aktivity:

- vypracúvať a schvaľovať komunitný plán sociálnych služieb,
- utvárať podmienky na podporu komunitného rozvoja,
- rozhodovať o odkázanosti a zániku odkázanosti na sociálnu službu v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby, v dennom stacionári, o odkázanosti na opatrovateľskú službu,
- poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie:
 - sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre, nocľahárni, zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
 - nízkoprahovej sociálnej služby pre deti a rodinu,
 - opatrovateľskej služby,
 - prepravnej služby,
 - odľahčovacej služby,
 - pomoci pri osobnej starostlivosti o dieťa podľa § 31 zákona,
 - terénnej sociálnej služby krízovej intervencie,
- poskytovať základné sociálne poradenstvo,
- zriaďovať, zakladať a kontrolovať nocľaháreň, nízkoprahové denné centrum, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby a denný stacionár,
- viesť evidenciu posudkov o odkázanosti na sociálnu službu podľa stupňa odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby, evidenciu rozhodnutí a prijímateľov sociálnych služieb,
- vyhľadávať fyzické osoby, ktorým treba poskytnúť sociálnu službu,
- poskytovať štatistické údaje z oblasti poskytovania sociálnych služieb,
- uhrádzať náklady za zdravotné výkony (na posudzovanie).

Samospráva mesta však môže zriaďovať aj iné zariadenia a poskytovať alebo zabezpečovať aj iné druhy sociálnej služby ako sú vyššie uvedené, príp. môže sociálne služby účelne a vhodne spájať.

Mesto Strážske v zmysle zákona o sociálnych službách zabezpečuje svojim obyvateľom nasledovné sociálne služby a sociálnu pomoc:

- **základné sociálne poradenstvo:** v prípade potreby poskytovanie potrebných informácií jednotlivcom;
- **posudková činnosť na účely odkázanosti na sociálnu službu:** povinná činnosť, ktorú mesto v prípade potreby zabezpečuje na základe zákona o sociálnych službách;
- **terénna sociálna služba krízovej intervencie:** poskytuje sa prostredníctvom národného projektu Terénna sociálna práca a terénna práca v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít (NP TSP a TP II). Cieľom terénnej sociálnej práce je komplexné riešenie sociálnej exklúzie marginalizovaných skupín občanov žijúcich v meste. Prostredníctvom TSP mesto systematicky prispieva k zlepšeniu kvality života jednotlivcov a rodín v riziku sociálneho

vylúčenia. V roku 2022 mesto túto činnosť zabezpečuje prostredníctvom dvoch terénnych sociálnych pracovníkov a 1 asistenta TSP;

Hlavným cieľom NP TSP a TP II. je poskytovanie kvalitných služieb klientom z marginalizovaných rómskych komunít, ktorí patria medzi najviac vylúčené skupiny alebo skupiny ohrozené sociálnym vylúčením a chudobou. Terénna sociálna práca je prevažne vykonávaná v prirodzenom prostredí človeka (v byte, komunite, vo voľnom priestranstve) a je zameraná na prevenciu sociálneho vylúčenia alebo jeho prehlbovania, na uľahčovanie života, sprevádzanie v ťažkých životných situáciách a zmiernovanie dopadov zlej sociálnej situácie: chudoby a sociálneho vylúčenia. Prostredníctvom terénnej sociálnej práce sa v národnom projekte plánuje dosiahnuť začlenenie osôb žijúcich v marginalizovaných rómskych komunitách do spoločnosti, zlepšiť resp. zmierniť ich nepriaznivé životné situácie tak, aby mali dôstojné podmienky a reálne možnosti na zmenu týchto nepriaznivých životných situácií. Medzi ďalšie vybrané dôležité aktivity projektu patrí aj zvyšovanie profesionalizácie výkonu terénnej sociálnej práce prostredníctvom tematických vzdelávacích aktivít pre TSP a TP, odborného tematického vzdelávania RK, lokálnych porád, pravidelnej supervízie a sieťovanie s ostatnými pomáhajúcimi profesiami pôsobiacimi v marginalizovaných rómskych komunitách (www.minv.sk);

- **opatrovateľská služba:** sociálna služba poskytovaná mestom terénnou formou na neurčitý čas fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej II podľa prílohy č. 3 zákona o sociálnych službách a tiež fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc pri úkonoch sebaobsluhy, úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť a základných sociálnych aktivitách podľa prílohy č. 4 tohto zákona. Ide teda najmä o pomoc osobám, ktoré majú zníženú sebestačnosť z dôvodu veku, chronického ochorenia alebo zdravotného postihnutia a sú odkázaní na pomoc inej osoby pri úkonoch sebaobsluhy (osobná hygiena, stravovanie, pomoc pri vyzliekaní a obliekaní, pomoc pri chôdzi), úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť (nákup, príprava jedla, upratovanie, pranie, žehlenie) a pri základných sociálnych aktivitách (sprievod na lekárske vyšetrenie, vybavenie úradných záležitostí). Mesto Strážske túto službu poskytuje terénnou formou, v čase spracovania tohto KPSS ju poskytuje 25 osobám prostredníctvom 23 opatrovateliek. Zamestnať takýto veľký počet osôb si vyžaduje veľký objem finančných prostriedkov – tieto sa mestu podarilo získať prostredníctvom dopytovo-orientovaného projektu Podpora opatrovateľskej služby v meste Strážske 2 (ide o národný projekt). Takýmto spôsobom dokáže mesto Strážske poskytovať opatrovateľskú službu všetkým svojim obyvateľom s právoplatným rozhodnutím o odkázanosti na túto službu.

Posudková činnosť

Ako už bolo spomenuté vyššie, mesto Strážske povinne zo zákona vykonáva (o.i.) posudkovú činnosť na účely poskytovania sociálnej služby. Táto činnosť pozostáva z lekárskej a zo sociálnej posudkovej činnosti. Cieľom posudkovej činnosti je zistiť odkázanosť fyzickej osoby na sociálnu službu v zariadení pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a odkázanosť na poskytovanie opatrovateľskej služby v domácnosti.

Lekársku posudkovú činnosť vykonáva lekár na základe zmluvy s mestom. V rámci nej lekár hodnotí a posudzuje zdravotný stav a zmeny zdravotného stavu fyzickej osoby, ktorá podala mestu žiadosť o posúdenie odkázanosti na sociálnu službu. Posudzujúci lekár pri vykonávaní lekárskej posudkovej činnosti spolupracuje so sociálnym pracovníkom mesta.

Sociálnu posudkovú činnosť vykonáva zamestnanec mesta (alebo iná osoba na základe zmluvnej spolupráce s mestom). V rámci nej sa posudzujú individuálne predpoklady fyzickej osoby, jej rodinné prostredie a prostredie, ktoré ovplyvňuje začlenenie fyzickej osoby do spoločnosti. Výsledkom sociálnej posudkovej činnosti je sociálny posudok, ktorý obsahuje znevýhodnenia fyzickej osoby v oblasti úkonov sebaobsluhy, úkonov starostlivosti o domácnosť a základných sociálnych aktivít.

Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, záujem o sociálne služby je zhruba konštantný – mesto každoročne vydáva okolo 20 rozhodnutí o odkázanosť na sociálnu službu. Najväčší záujem je o poskytovanie opatrovateľskej služby a o poskytovanie sociálnej služby v zariadení, ktorým je zariadenie pre seniorov.

Tabuľka 9: Rozhodnutia o odkázanosti na sociálnu službu vydané mestom Strážske v období 2017-2021

Počet / rok	2017	2018	2019	2020	2021	SPOLU
Vydané rozhodnutia o odkázanosti na opatrovateľskú službu	9	4	13	15	12	53
Vydané rozhodnutia o odkázanosti na soc. službu v zariadení pre seniorov	10	14	13	5	8	50
Vydané rozhodnutia o odkázanosti na soc. službu v zariadení opatrovateľskej služby	3	0	0	0	0	3
Vydané rozhodnutia o odkázanosti na soc. službu v dennom stacionári	0	0	0	0	0	0
ROZHODNUTIA SPOLU:	22	18	26	20	20	106

Zdroj: Mestský úrad Strážske

Okrem samotného mesta Strážske pôsobia na jeho území ďalší dvaja verejní poskytovatelia sociálnych služieb: **HARMONIA – Domov sociálnych služieb a zariadenie pre seniorov** (ďalej aj „HARMÓNIA“) a **LIDWINA – Domov sociálnych služieb** (ďalej aj „LIDWINA“). V oboch prípadoch ide o právnické osoby, zriadené alebo založené Košickým samosprávnym krajom.

Poskytovateľ HARMÓNIA poskytuje na adrese Námestie Alexandra Dubčeka 270/2, Strážske až tri sociálne služby: zariadenie pre seniorov (s kapacitou 50 osôb), domov sociálnych služieb (s kapacitou 65 osôb) a požičiavanie pomôcok. Prvé dve z menovaných sociálnych služieb sa poskytujú pobytovou formou, tretia služba ambulantnou formou.

Zariadenie HARMÓNIA sa nachádza v centre mesta Strážske. Je to dvojposchodová budova, ktorá okrem ubytovacej časti má administratívnu časť, pracovňu, sušiareň a kuchyňu s jedálňou. Je obklopená malým parčíkom. Ubytovacia časť pozostáva z jedno a dvojposteľových izieb s vlastným bezbariérovým sociálnym zariadením. Zariadenie má dobre vybavené spoločenské miestnosti, knižnicu i kaplnku, kde sa konajú bohoslužby (KPSS mesta Strážske 2016-2022).

V **zariadení pre seniorov** sa fyzickej osobe, ktorá dovŕšila dôchodkový vek a je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej IV podľa prílohy č. 3 zákona alebo fyzickej osobe, ktorá dovŕšila dôchodkový vek a poskytovanie sociálnej služby v tomto zariadení potrebuje z iných vážnych dôvodov

- a) poskytuje
 - pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby,
 - sociálne poradenstvo,
 - sociálna rehabilitácia,
 - ubytovanie,
 - stravovanie,
 - upratovanie, pranie, žehlenie a údržba bielizne a šatstva,
 - osobné vybavenie,
- b) utvárajú podmienky na úschovu cenných vecí,
- c) zabezpečuje záujmová činnosť.

V **domove sociálnych služieb** sa poskytuje sociálna služba týždennou pobytovou sociálnou službou alebo ambulatnou sociálnou službou fyzickej osobe do dovŕšenia dôchodkového veku, ak je táto fyzická osoba odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej V podľa prílohy č. 3 zákona alebo ak je táto fyzická osoba nevidiaca alebo prakticky nevidiaca a jej stupeň odkázanosti je najmenej III podľa prílohy č. 3 zákona o sociálnych službách. V domove sociálnych služieb sa

- a) poskytuje
 - pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby,
 - sociálne poradenstvo,
 - sociálna rehabilitácia,
 - ubytovanie,
 - stravovanie,
 - upratovanie, pranie, žehlenie a údržba bielizne a šatstva,
 - osobné vybavenie,
- b) zabezpečuje
 - rozvoj pracovných zručností,
 - záujmová činnosť,
- c) utvárajú podmienky na
 - vzdelávanie,
 - úschovu cenných vecí.

Požičiavanie pomôcok je sociálna služba poskytovaná fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím a fyzickej osobe s nepriaznivým zdravotným stavom odkázaným na pomôcku.

Poskytovateľ LIDWINA poskytuje na adrese Mládeže 1, Strážske, jednu sociálnu službu: domov sociálnych služieb. Jeho kapacita je 78 osôb, sociálna služba sa tu poskytuje taktiež pobytovou-ročnou formou. Prijímateľmi sociálnej služby sú deti a dospelí klienti s telesným, mentálnym alebo zmyslovým postihnutím. LIDWINA sídli na okraji mesta, v troch dvojpodlažných budovách.

3.2 Neverejní poskytovatelia sociálnych služieb

V Strážskom v čase spracovania tohto Komunitného plánu (zima 2022/2023) nepôsobí žiaden neverejný poskytovateľ sociálnych služieb, ktorý by bol zapísaný v registri poskytovateľov sociálnych služieb. Obyvatelia Strážskeho však v prípade potreby môžu využiť pomoc viacerých neverejných (ako aj verejných) poskytovateľov, ktorí poskytujú sociálne služby rôznou formou (terénnou, ambulatnou, príp. inou) či už na území celého Košického kraja alebo v regióne okresu Michalovce, príp. iného okresu v rámci Slovenska.

3.3 Aktivity mesta Strážske na úseku sociálnej starostlivosti (mimo pôsobnosti zákona o sociálnych službách)

Okrem vyššie uvedených služieb, zabezpečovaných na základe zákona o sociálnych službách, zabezpečuje mesto Strážske pre svojich obyvateľov na úseku sociálnych vecí a v záujme podpory komunitného rozvoja aj iné služby, podporu, pomoc a aktivity (na základe iných zákonov alebo všeobecne záväzných nariadení mesta):

- **dotácia na stravu a školské potreby pre deti zo sociálne odkázaných rodín:** túto činnosť mesto vykonáva v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, v školskom roku 2022/2023 poskytuje 80 takýchto príspevkov;
- **výkon osobitného príjemcu prídavku na deti, ktoré zanedbávajú povinnú školskú dochádzku:** túto činnosť mesto vykonáva v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny; v školskom roku 2022/2023 je mesto Strážske osobitným príjemcom prídavku na 11 detí;

- **výkon osobitného príjemcu dávky v hmotnej núdzi:** túto činnosť mesto vykonáva v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny; v čase spracovania tohto komunitného plánu bolo mesto Strážske osobitným príjemcom dávky pre 14 rodín, ktoré sú poberateľmi dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke;
- **dotácia na stravu seniorom:** ide o finančnú pomoc osobám, ktoré patria medzi nízkopríjmové skupiny obyvateľstva; mesto v roku 2022 poskytuje dotáciu na stravu 88 seniorom vo výške 1 €/obed;
- **jednorazová dávka pre osoby v hmotnej núdzi:** okamžitá pomoc občanom v krízových situáciách (napr. pri živelnej pohrome a pod.); v roku 2021 mesto poskytlo 1 takúto dávku vo výške 50 €;
- **menšie obecné služby:** služba poskytovaná v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, cieľom ktorej je udržiavať u miestnych dlhodobo nezamestnaných obyvateľov pracovné návyky; v meste túto službu mesačne využíva priemerne cca 12 dlhodobo nezamestnaných osôb;
- **iné opatrenia aktívnej politiky trhu práce** (napr. podľa § 50 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti): služby poskytované v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, cieľom ktorých je udržiavať, resp. rozvíjať u nezamestnaných obyvateľov pracovné návyky;
- **sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela:** mesto pri výkone svojej samosprávnej pôsobnosti na úseku sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately zabezpečuje rodine, maloletému dieťaťu, mladému dospelému a iným dospelým osobám ochranu a starostlivosť. V prípade umiestnenia maloletého dieťaťa do ústavnej starostlivosti spolupôsobí pri obnove rodinných pomerov za účelom návratu dieťaťa do prirodzeného rodinného prostredia a vyhľadáva fyzické osoby, ktorým by bolo možné zveriť dieťa do starostlivosti. Poskytuje pomoc mladému dospelému po skončení ústavnej starostlivosti pri zabezpečení bývania a zamestnania. Pomoc na úseku sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately mesto poskytuje povinne za predpokladu, že takáto situácia nastane.

Okrem poskytovania všetkých vyššie uvedených služieb (či už sociálnych služieb, zabezpečovaných na základe zákona o sociálnych službách alebo služieb poskytovaných na základe iných zákonov alebo VZN mesta, príp. služieb poskytovaných prostredníctvom mimovládnych organizácií), predstavujú veľmi významnú súčasť komunitného rozvoja a začleňovania jedincov do spoločnosti aj rôzne organizácie. Dôležitou súčasťou každodenného života obyvateľov, obzvlášť obyvateľov v riziku sociálneho vylúčenia, sú totižto rôzne sociálne aktivity (ako napr. záujmová činnosť, komunitná činnosť, dobrovoľnícka činnosť, kultúrne, spoločenské a športové akcie a pod.). Týmito sociálnymi aktivitami možno veľmi účinne predchádzať rôznym formám asociálneho správania, ktoré sú častokrát vyvolané napr. veľkým množstvom voľného času, nudou, absenciou povinností, absenciou pocitu spolupatričnosti, pocitom nedocenenia, chudobou, sklonmi k užívaniu návykových látok a pod.

Z tohto hľadiska je pozitívnym momentom skutočnosť, že v Strážskom vyvíjajú sociálne aktivity a spoločenskú činnosť viaceré subjekty a organizácie (samozrejme – s ohľadom na aktuálne protipandemické opatrenia z dôvodu pandémie COVID-19) – okrem samotného mesta, ktoré počas roka organizuje viaceré kultúrno-spoločenské podujatia, je to napr. Jednota dôchodcov Slovenska, Slovenský Červený kríž, Slovenský zväz zdravotne postihnutých, Pravoslávna cirkevná obec Strážske (prostredníctvom Filantropie Michalovsko-košickej eparchie, ktorá pre miestnych ľudí v núdzi organizuje potravinovú pomoc), alebo tiež miestne kultúrne a športové telesá, príp. rôzne ďalšie organizácie a subjekty.

Významnú pomoc pre obyvateľov mesta Strážske na úseku zdravotníctva a sociálnych vecí poskytujú aj spoločnosti ADOS Humenné a ADOS Michalovce, ktoré prevádzkujú **Agentúry domácej ošetrovateľskej starostlivosti (ADOS)** a ktorých pracovníci poskytujú ošetrovateľskú starostlivosť aj pre osoby žijúce v meste Strážske. Táto služba ošetrovateľskej starostlivosti sa však už neposkytuje podľa zákona o sociálnych službách – no jej význam je pre obyvateľov, ktorí ju potrebujú, obrovský. ADOS je vo všeobecnosti zariadenie ambulantnej zdravotnej starostlivosti, ktoré poskytuje komplexnú

domácu ošetrovateľskú starostlivosť. Vykonáva ju zdravotná sestra v domácom prostredí alebo v inom prirodzenom sociálnom prostredí klienta. Domácu ošetrovateľskú starostlivosť navrhuje pre klienta praktický lekár zdravotnej starostlivosti, s ktorým má táto fyzická osoba uzavretú dohodu o poskytovaní zdravotnej starostlivosti. Môže ju odporučiť aj lekár špecializovanej ambulantnej starostlivosti, ošetrojúci lekár ústavnej zdravotnej starostlivosti alebo ošetrojúca sestra ústavnej zdravotnej starostlivosti. Výkony za túto ošetrovateľskú starostlivosť sú plne hradené zdravotnou poisťovňou klienta, čiže pre klienta sú bezplatné. ADOS poskytuje prostredníctvom zdravotných sestier pacientom zdravotnícke výkony ako napr. ošetrovanie rán, dekubitov, vredov, realizácia odberov, podávanie liekov, infúzií, rehabilitácia a pod.

Mesto Strážske je obyvateľom pri vyhľadávaní, resp. kontaktovaní jednotlivých ADOS nápomocné. Niektorí občania mesta si takéto ošetrovateľské služby vyžadujú sami. Iní obyvatelia sú však informovaní zo strany mesta – prostredníctvom pracovníkov terénnej sociálnej práce. Títo pracovníci TSP napomáhajú obyvateľom objednať si takúto službu (najčastejšie z dôvodu, že obyvatelia častokrát nemajú telefonický kontakt na takéto agentúry, alebo nevlastnia telefón, poprípade ani o takejto činnosti nevedia).

3.4 Aktivity iných subjektov na úseku sociálnej starostlivosti (mimo pôsobnosti zákona o sociálnych službách)

V oblasti sociálnej starostlivosti (pozri predchádzajúcu kapitolu) nepôsobí len samotné mesto Strážske. Do zlepšovania sociálnej situácie jednotlivých obyvateľov sa totižto môžu zapájať aj rôzne iné organizácie a subjekty, ktoré môžu sociálnu situáciu jednotlivým osobám zlepšovať prostredníctvom rôznorodých „oblastí“, ktoré však už nemusia mať súvis so sociálnymi službami v zmysle zákona o sociálnych službách (napr. realizácia rôznych vzdelávacích a osvetových aktivít, ktorá povedie k lepšej uplatniteľnosti danej osoby na trhu práce, k zlepšeniu hygienických návykov, k zvýšeniu finančnej gramotnosti tejto osoby a pod.; priama podpora ohrozených skupín obyvateľstva napr. poskytovaním potravinovej pomoci, hygienických balíčkov, finančnej pomoci a pod.; ako aj rôzne ďalšie formy pomoci takýmto osobám). Jedným z takýchto subjektov je (už skôr spomenutá) **Filantropia Michalovsko-košickej eparchie**, ktorá pre ľudí v núdzi organizuje **potravinovú pomoc**.

Potravinová pomoc sa realizuje na základe zákona č. 152/1995 Z. z. o potravinách. Tento zákon v § 6 ods. 13 ustanovuje, že každý prevádzkovateľ s predajnou plochou väčšou ako 400 m² je povinný najneskôr 48 hodín pred predajom potravín, ktorým uplynul dátum minimálnej trvanlivosti, ponúknuť tieto potraviny najmenej jednej charitatívnej organizácii. Jednou z takýchto charitatívnych organizácií je práve spomínaná Filantropia Michalovsko-košickej eparchie, ktorá ako účelové zariadenie cirkvi, zriadené Michalovsko-košickou pravoslávnu eparchiou v Michalovciach, je oficiálnym partnerom Potravinovej banky Slovenska a v okrese Michalovce má na starosti sťahovanie potravín po minimálnej trvanlivosti z obchodných reťazcov TESCO a KAUFAND (pričom túto sieť bude rozširovať).

Podľa aktuálnych informácií od štatutára Filantropie Michalovsko-košickej eparchie, rozšírenie skladovacích aj výdajných kapacít je potrebné z dôvodu, aby táto organizácia splnila všetky zákonné podmienky pre prijatie, skladovanie a distribúciu týchto potravín. Z toho dôvodu by organizácia chcela v katastri mesta Strážske na časti parcely 545/23, ktorá je v súčasnosti vo vlastníctve Pravoslávnej cirkevnej obce v Strážskom, postaviť polyfunkčný objekt potravinového skladu a distribúcie o rozmeroch 20x10 metrov, s dvojpodlažným zázemím a skladovou halou. Objekt bude slúžiť aj ako sociálna výdajňa potravín. Na základe rozhodnutia Cirkevnej rady, ako aj farského zhromaždenia Pravoslávnej cirkevnej obce v Strážskom zo dňa 12. marca 2023, je táto parcela predmetom Zmluvy o budúcej zmluve a v prípade získania finančných prostriedkov z výzvy č. 64/PRV/2023 *podopatrenie: 7.4 – Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry, činnosť: Investície súvisiace s poskytovaním pomoci pre osoby v materiálnej deprivácii, ako sú skladovacie kapacity a prepravné kapacity potrebné pre distribúciu potravinovej pomoci pre cieľovú skupinu*, bude odpredaná organizácii Filantropia Michalovsko-košickej eparchie na realizáciu predmetného

projektového zámeru. Týmto projektom by sa pomohlo najmä občanom mesta, ktorí sú v sociálnej núdzi a materiálnej deprivácii (títo obyvatelia využívajú distribúciu potravín v meste Strážske na zmiernenie svojej ťažkej životnej situácie už viac ako dva roky).

Realizácia predmetného zámeru by prispela k budovaniu sociálnej infraštruktúry v meste Strážske a podporila by technické zabezpečenie, zázemie a logistiku tejto cirkevnej charitatívnej organizácie pri skladovaní, distribúcii, zdieľaní a vydávaní potravín pre sociálne znevýhodnených klientov, ktoré sú darované obchodnými reťazcami v rámci Potravinovej banky Slovenska. Realizácia tohto projektu by podporila verejnoprospešné účely v troch rovinách:

- v rovine regionálneho rozvoja: zvyšovanie kvality života všetkých občanov a rozširovanie povedomia o možnosti darovania prebytkov,
- v rovine sociálnej a humanitárnej pomoci: podpora sociálne odkázaných osôb bezplatným darovaním potravín,
- rovina životného prostredia: potraviny neskončia na smetisku alebo v kafilérii (nevytvorí sa zbytočný odpad).

Nakoľko aktivity tohto projektu by boli v prospech udržateľného sociálneho a environmentálneho rozvoja regiónu, v záujme samosprávy mesta Strážske je poskytovať súčinnosť cirkevnej charitatívnej organizácii Filantropia Michalovsko-košickej eparchie pri realizácii potravinovej pomoci a pri budovaní a rozširovaní technickej a sociálnej infraštruktúry.

3.5 Požiadavky prijímateľov sociálnych služieb

Pre vytvorenie funkčného, širokého a dostupného systému sociálnych služieb pre obyvateľov mesta je veľmi dôležitým predpokladom podrobné poznanie potreby týchto služieb. Odhad potreby služieb v meste môžu dopĺňať a upresňovať demografické trendy a vývoj, odhady expertov a predstaviteľov samosprávy a vyjadrenia samotných obyvateľov.

3.5.1 Vyhodnotenie dotazníkového prieskumu

Dotazníkový prieskum názorov obyvateľstva, týkajúci sa poskytovania sociálnych služieb v meste, bol realizovaný v mesiacoch november-december 2022. Do domácností bola distribuovaná tlačaná verzia dotazníka. Zároveň bola rozšírená aj informácia o možnosti vyplniť dotazník prostredníctvom online formulára, ktorý bol pre obyvateľov dostupný cez web stránku mesta.

V dotazníku boli použité otvorené, uzavreté aj polouzavreté druhy otázok, ktoré skúmali demografickú a socioekonomickú štruktúru respondentov, potreby a návrhy respondentov ohľadom rozvoja sociálnych služieb v budúcnosti a iné. V nasledovnom prehľade prinášame ucelené zhodnotenie výsledkov dotazníkového prieskumu (ktoré sú v niektorých prípadoch pre lepšiu prehľadnosť doplnené o graficky znázornené odpovede).

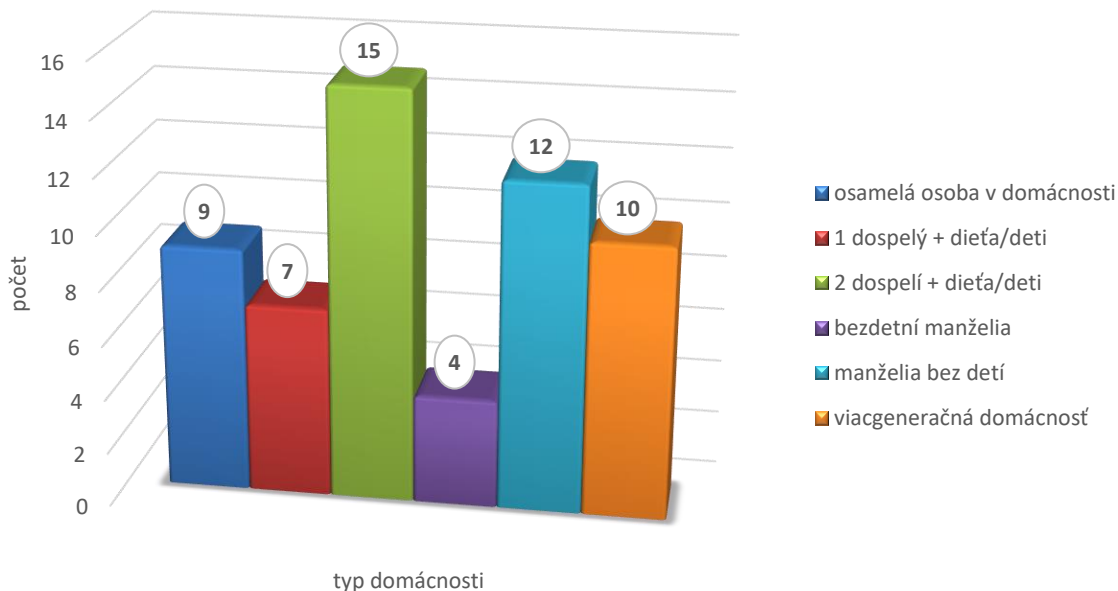
Celkovo bolo spätne získaných 58 odpovedí respondentov, z toho 45 prostredníctvom online formulára a 13 prostredníctvom tlačenej verzie dotazníka. Súhrnné výsledky dotazníkového prieskumu sú nasledovné:

Demografická a sociálna štruktúra respondentov

- Prieskumu sa zúčastnilo 58 respondentov, z toho 34 žien a 21 mužov (3 respondenti neodpovedali). Z hľadiska veku bola štruktúra respondentov diverzifikovaná nerovnomerne – 23 respondentov (40 %) bolo vo veku 60 rokov a viac, ostatné vekové kategórie mali rovnomerné zastúpenie (7 až 9 osôb). Vo vzdelanostnej štruktúre obyvateľstva prevládali osoby s ukončenou maturitou (51 %). Osoby bez maturity predstavovali 14 % podiel a 5 % respondentov malo základné vzdelanie (príp. ani neukončenú základnú školu). Až tretina respondentov má ukončenú vysokú školu.
- V štruktúre domácností prevládali „klasické“ domácnosti (dvaja rodičia s jedným alebo viacerými deťmi). Až 10 domácností tvorili viacgeneračné domácnosti (starí rodičia, rodičia,

deti – takéto domácnosti sú vo všeobecnosti charakteristické najmä pre obyvateľstvo rómskej národnosti, možno ich však pozorovať aj u nerómskej populácie). Prieskumu sa zúčastnilo aj 9 osôb žijúcich osamelo a 7 rodičov, žijúcich v domácnosti s deťmi, avšak bez partnera.

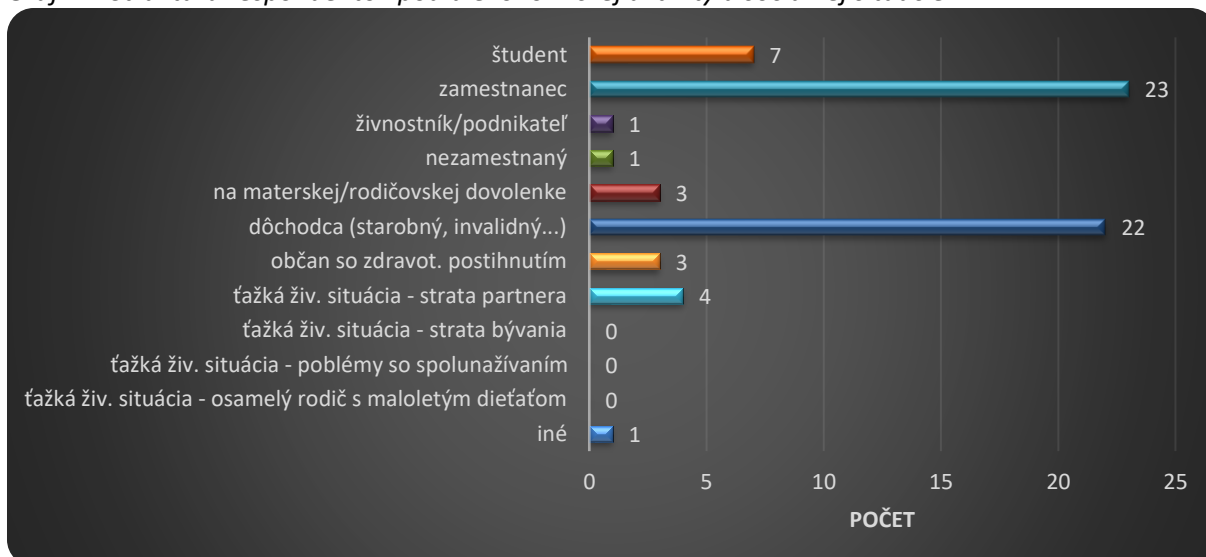
Graf 10: Zloženie domácností respondentov

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

- Výrazne najviac respondentov pochádzalo z radov zamestnancov (23) a spomedzi dôchodcov (22). Ostatné sociálno-ekonomické kategórie boli zastúpené v oveľa menšej miere.

Graf 11: Štruktúra respondentov podľa ekonomickej aktivity a sociálnej situácie

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

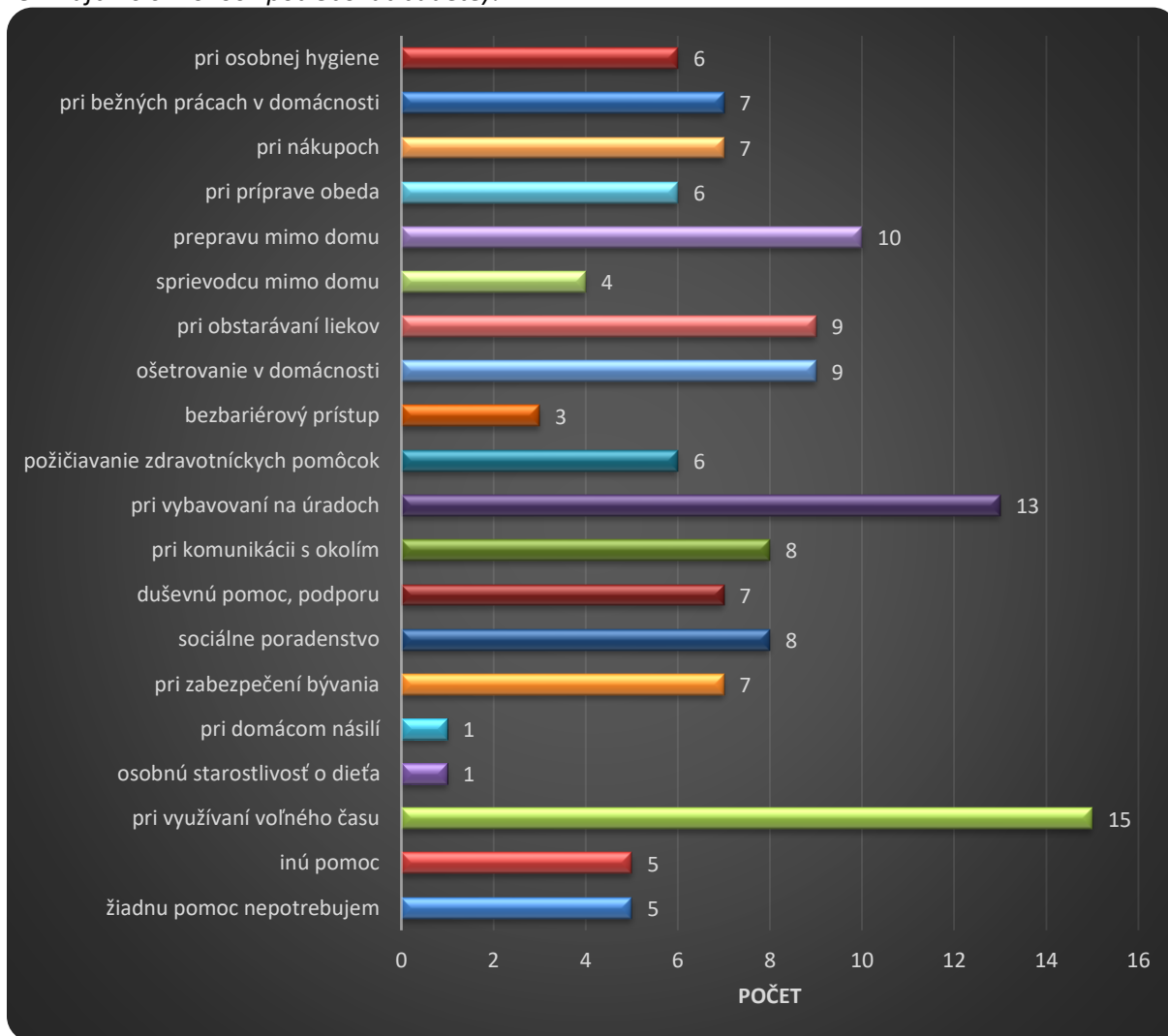
Druhy požadovanej pomoci

- **Najvyšší počet respondentov si želá poskytovanie pomoci pri využívaní voľného času a pri vybavovaní na úradoch.** To sa dá riešiť napr. kultúrnymi, športovými a inými záujmovými aktivitami, ako aj prostredníctvom terénnej sociálnej práce, resp. opatrovateľskej služby.

Z pohľadu mesta ide teda o pomerne ľahko dostupné riešenia takýchto požiadaviek (najmä čo sa týka prvých dvoch menovaných riešení). Vo zvýšenej miere požadujú respondenti aj poskytovanie prepravnej služby [Poz.: cieľom tejto otázky bolo zistiť subjektívne hodnotenie vlastnej sociálnej situácie a zdravotného stavu respondentov a tiež predpokladané vyhladky do blízkej budúcnosti. Samozrejme, nik nedokáže presne predpovedať, čo sa udeje v budúcnosti a aké prípadné problémy ho postihnú. Niektoré osoby však už na základe dnešných informácií (ktoré samospráva môže len veľmi ťažko alebo dokonca nemá vôbec ako získať) majú možnosť predpokladať svoju budúcu situáciu (napr. niekto má už dnes problém s mobilitou, ktorý sa pravdepodobne bude časom zväčšovať; niekto žije osamelo a má nízky dôchodok, a preto nebude zvládať starostlivosť o domácnosť a tiež uhrádzať výdavky na jej chod a pod.). Taktiež je potrebné brať na zreteľ skutočnosť, že pre osoby v dôchodkovom veku vo všeobecnosti obzvlášť platí zo zdravotného hľadiska predpoklad, že budú mať viac zdravotných problémov ako osoby v nižšom veku a preto predovšetkým táto skupina obyvateľstva patrí medzi najčastejších prijímateľov niektorej zo sociálnych služieb. Aj s ohľadom na uvedené skutočnosti môžu odpovede na túto otázku samospráve napomôcť v plánovaní poskytovaných sociálnych služieb v najbližších rokoch.]

- **Čiastočne rezonuje aj potreba budovania bezbariérového prístupu.** Respondenti mohli v otvorenej otázke uviesť, na ktorých konkrétnych miestach je potrebné bezbariérový prístup vybudovať. Z budov identifikovali predovšetkým poštu (osoby na vozíku sa tam nemôžu dostať), „Hlavný úrad“ a „kaderníctvo“. Taktiež boli uvedené odpovede „Vihorlatská 623“ a všeobecne boli spomenuté obchody a bytové domy. Na uliciach bola požiadavka vybudovať chodníky na ul. Sama Chalupku, a upraviť chodníky od Chemka po Krivošťany. Všeobecne bol spomenutý aj bezbariérový prístup na „verejných priestranstvách“.

Graf 12: Akú pomoc v súčasnosti Vy alebo člen Vašej domácnosti potrebujete (resp. existuje predpoklad, že v najbližších rokoch potrebovať budete)?

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

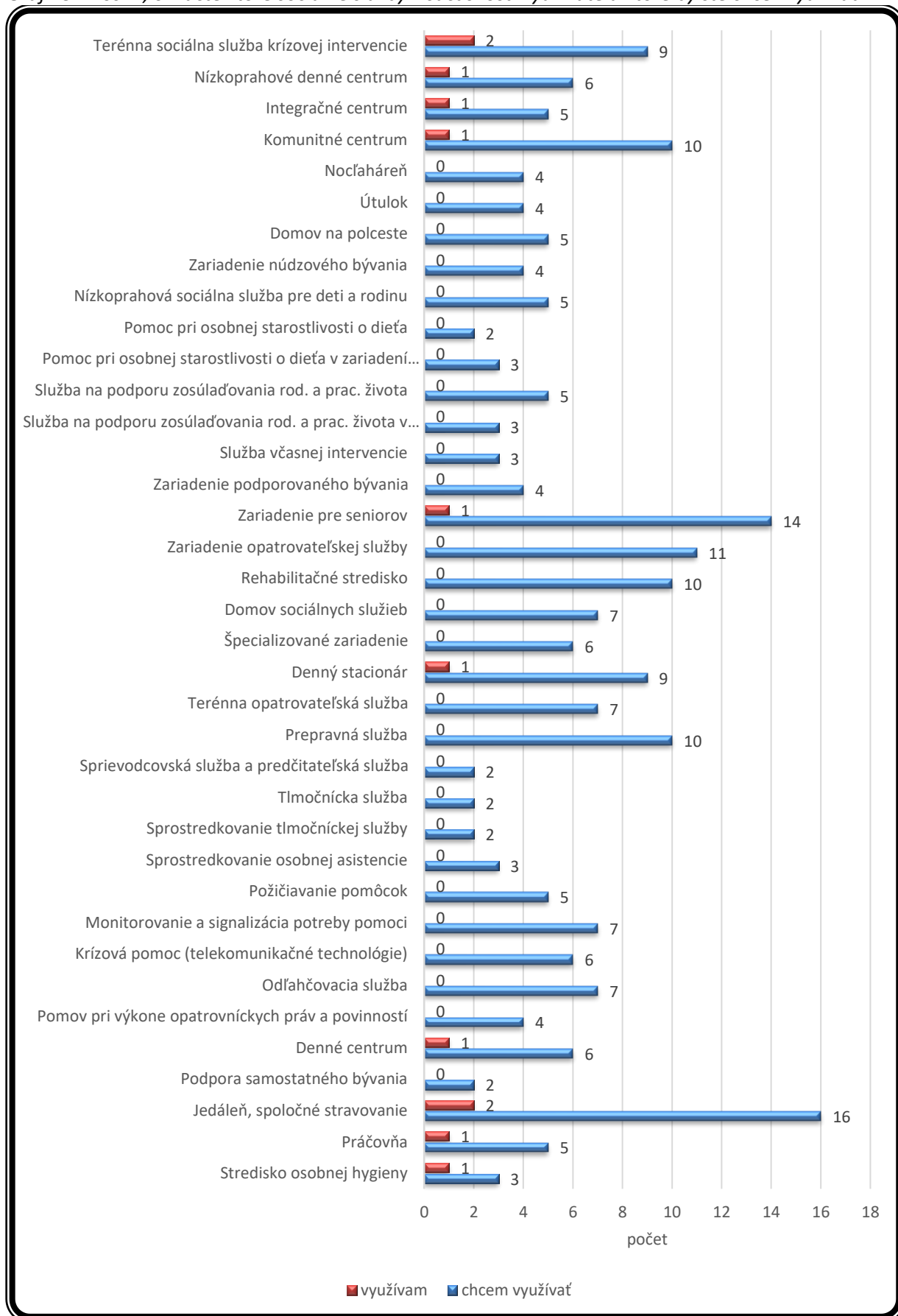
Požiadavky na sociálne služby a problémy so sociálnymi službami

- Až polovica respondentov označila, že v blízkej budúcnosti plánuje využiť niektorú zo služieb – z toho 12 respondentov pre seba a 17 pre svojich blízkych (druhá polovica označila, že žiadne sociálne služby využívať neplánuje). Respondenti mohli zároveň uviesť, akú konkrétnu službu plánujú využívať. Najviac „hlasov“ získala opatrovateľská služba (7) a prepravná služba (4). Po dva „hlasov“ získali dovoz stravy, núdzové bývanie a denné centrum, jedenkrát boli spomenuté denný stacionár, požičiavanie pomôcok, zariadenie pre seniorov a zariadenie opatrovateľskej služby.
- V odpovediach na uzavretú otázku, v ktorej mohli respondenti označiť, ktoré sociálne služby by chceli v budúcnosti využívať, boli najčastejšie označované odpovede jedáleň, spoločné stravovanie (16 odpovedí), zariadenie pre seniorov (14) a zariadenie opatrovateľskej služby (11). Zhodne po 10 „hlasov“ získali aj komunitné centrum, rehabilitačné stredisko a prepravná služba.
- Problémy so sociálnymi službami neuviedli respondenti žiadne. Traja respondenti však uviedli svoje odpovede, z dôvodu nemožnosti ich vyhodnotenia uvádzame odpovede v plnom znení:
 - Pomoc pri stravovaní, stravné lístky 1€ na deň od úradu keď že dôchodok nezodpovedá súčasným cenám potravín. Je veľmi nízky, skôr som si viac kúpila v slovenských korunách ako v eurách. Ak obec nemá koruny, nemôže pomôcť, Zaveďte opätovne

stravné balíčky ako ste v minulosti dávali občanom v hmotnej núdzi. Alebo umožnite ako pán Magdosko hovorí darujte zeleninu zemiaky prebytky dôchodcom v obci Strážske.

- stravovanie a voľný čas
- Vývoz komunálneho odpadu nikto nekontroluje či máte každý týždeň - len platiť ako bytové spoločenstvo povie!!! Rod. domy. Stojiska pod bytovými domami - si spoločenstvo má vyriešiť - SPRÁVCA, majú svoj fond = NIE OBEC. Bytovky nie sú Strážske. Záhradky elektrika!!!

Graf 13: Prosím, označte ktoré sociálne služby v súčasnosti využívate a ktoré by ste chceli využívať

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Voľný priestor na vyjadrenie

- V závere bol respondentom ponechaný voľný priestor na akékoľvek vyjadrenie. Nakoľko boli uvedené veľmi rôznorodé odpovede/návrhy/postrehy a pod., ich sumárnejšie vyhodnotenie je veľmi náročné. Všetky odoslané odpovede preto uvádzame v plnom znení.
 - stravovanie ZŤP, dotácie stravovania
 - Netreba vymýšľať teplú vodu otvorte oči ohľadnite sa okolo seba a zistíte že sú tu veci na ktoré chceme aby tu boli fungovali ale korunky na to nie sú inšpirácie hľadajte v družení ZMOS napríklad ako má okresné mesto VT,HE,MI či krajské mestá KE,PO.
 - V meste chýbajú nové bytové jednotky pre mladé rodiny s deťmi
 - V momentálnej dobe nevyžívam žiadne sociálne služby, čo sa môže časom zmeniť. Zastávam názor, že je dôležité ich stále skvalitňovať ako napríklad domov sociálnych služieb v Strážskom. Myslím si, že je potrebné preveriť ich funkciu a vzťahy.
 - Pani K. na úrade je neochotná a takmer nikdy nemá čas. K Rómom sa správa odmerane.
 - zaujal ma takýto prieskum
 - Naslúchanie požiadavkám starších občanov ohľadom udržiavania poriadku v okolí ich bydliska (chodníky, susedné pozemky, kde ich majiteľ nie je k zastihnutiu a nerešpektuje prosbu susedov ohľadom kosenia, upratanie ich záhrady, ktorá je v bezprostrednej blízkosti bývania starších ľudí a neporiadok, smrad znepríjemňuje žitie).
 - Čo ja viem, že v našom meste poskytujú sociálnu službu okrem iného "Dom dôchodcov Harmónia". Sociálne terénne pracovníčky sú tiež nápomocné a s ochotou pomôcť s problémami či už ubytovať rodinky a so spoluprácou s MS SČK aj s ošatením alebo s potravinovou pomocou
 - pomoc pri nakupovaní potravín (som stará, sama a nevládna chodiť na nákupy)
 - oprava cyklotrasy Strážske-Brekov
 - Rozhlas v Krivoštanoch smer Staré nepočuť. Nespokojnosť s poslancami odmietajú pomáhať pri životnom prostredí. Piesok - Brekov - kameňolom Laborec - riasy, výkaly od Stakčína a Koškoviec - rastie mach, vysoká spodná voda. Kravy serú do cintorína - to je úcta. Pozemky kradne jedna radosť. Dane sú na obecnom úrade.
 - Sociálne služby je potrebné rozvinúť v našom meste, myslím, že najmä prepravná služba chýba seniorom, ktorých deti žijú v inom meste. Okrem opatrovateľskej služby resp. sociálnych služieb by bolo vítané, keby mesto dokázalo poskytovať aj iné služby svojim občanom, ako napr. záhradné práce, upratovanie a práce, ktoré pre samostatne žijúcich seniorov sú náročné na vykonávanie. Je možné si zaplatiť zo súkromných firiem, ale väčšinou ide o neoverených ľudí, tým pádom sa starí ľudia boja osloviť takéto skupiny. Mesto by mohlo zastrešovať aj takúto pomoc občanom, hoci za finančnú odmenu.

3.5.2 Súhrnné zhrnutie dotazníkového prieskumu a požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb

Výsledky dotazníkového prieskumu nemožno z dôvodu nižšej návratnosti dotazníkov považovať z hľadiska rozhodovacích procesov samosprávy ohľadom poskytovania sociálnych služieb v budúcnosti za smerodajné, a teda striktne sa týmito výsledkami riadiť. V každom prípade ich však možno použiť ako určitý náčrt, (výrazne) zjednodušený prehľad názorov a preferencií obyvateľov ohľadom poskytovania sociálnych služieb. Na základe výsledkov dotazníkového prieskumu možno teda súhrnne konštatovať, že:

- veľkú väčšinu druhov požadovanej pomoci vie mesto vyriešiť pomerne jednoducho – najmä prostredníctvom **terénnej sociálnej práce** a prostredníctvom **organizácie** rôznych kultúrnych, športových a iných spoločenských **podujatí** (resp. zvýšením ponuky na trávenie voľného času). Nakoľko organizácia podujatí predstavuje jednorazovú „akciu“, v záujme pomoci obyvateľom s vyplňaním voľného času počas dňa sa vhodným riešením javí byť aj zriadenie **denného centra**, príp. aj **denného stacionára** alebo **komunitného centra**;
- v meste pravdepodobne v blízkej budúcnosti dôjde k zvýšeniu počtu obyvateľov odkázaných na **opatrovateľskú službu v domácnosti**, čo (v nadväznosti na každoročný počet vydaných rozhodnutí o odkázanosti a pri zohľadnení vekovej štruktúry obyvateľov mesta) bude vytvárať čoraz väčší tlak na poskytovanie tejto služby (tento poznatok by mal samospráve napomôcť ohľadom plánovania poskytovania opatrovateľskej služby do budúcnosti – najmä v súvislosti s uchádzaním sa mesta o získanie externých zdrojov na realizáciu opatrovateľskej služby);
- na základe viacerých odpovedí pri rôznych otázkach v dotazníku sa v meste ukazuje potreba zriadenia novej sociálnej služby – **prepravnej služby**;
- respondenti majú taktiež záujem o pomoc pri stravovaní – túto službu už aktuálne mesto Strážske poskytuje, a to vo forme príspevku na stravovanie (nie ako sociálnu službu, ale na základe originálnej pôsobnosti mesta).

Základné sociálne služby podľa potrieb obyvateľov mesta sú zabezpečené. Podľa prieskumu potrieb a požiadaviek s ohľadom na budúce potreby sa mesto bude orientovať na:

- účinný, efektívny a komplexný systém poskytovania sociálnych služieb, sociálnej pomoci a podporných služieb z úrovne samosprávy,
- rozšírenie formy sociálnych a podporných služieb podľa konkrétnych požiadaviek obyvateľov našej mesta,
- podporu poskytovania existujúcich sociálnych služieb,
- podporu výstavby domov a bytov,
- postupné odstránenie bariér v meste (na verejných priestranstvách, v rámci úradov a inštitúcií, v zariadeniach kultúrneho a spoločenského života),
- elimináciu negatívnych sociálno-patologických javov v dôsledku neefektívneho využívania voľného času,
- zapojenie čo najviac detí do predškolskej výchovy,
- funkčný systém osvetu a motivácie pre vzdelanie a pokračovanie v štúdiu,
- zvýšenie zaangažovanosti verejnosti, ale aj ŤZP občanov so zdravotnými obmedzeniami na eliminácii sociálnej vylúčenosti obyvateľov mesta z dôvodu zdravotných obmedzení.

Z analýzy požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb a ďalších obyvateľov mesta vyplývajú nasledovné skutočnosti:

Tabuľka 10: Požiadavky prijímateľov soc. služieb a iných obyvateľov na území mesta

Cieľová skupina	Druh požadovanej soc. služby ¹	Forma požadovanej soc. služby ²	Požad. soc. služba je v meste zabezpečená dostatočnou kapacitou (A/N)	Ak soc. služba nie je zabezpečená, kvantifikácia navýšenia potrebnej kapacity
Seniori	C 2	terénna	A	-
	C 1.2	pobytová - ročná	A	-
	C 3	terénna	N	15
	C 8	ambulantná	A	-
	E 3	ambulantná	N	30
ŤZP osoby a občania so zdravotnými obmedzeniami	C 2	terénna	A	-
	C 1.5	pobytová - ročná	A	-
Deti, mládež a rodina	-	-	-	-
Príslušníci sociálne vylúčených komunít, obyvatelia ohrození chudobou, týraním a zneužívaním	A 1	ambulantná, terénna	A	-
	A 2.3	ambulantná, terénna	N	50

¹ číslovanie druhov sociálnych služieb je uvedené v podkapitole „1.7 Druhy a formy sociálnych služieb“ tohto komunitného plánu

² jednotlivé formy sociálnych služieb sú uvedené v podkapitole „1.7 Druhy a formy sociálnych služieb“ tohto komunitného plánu

Zdroj: vlastné spracovanie

4 STRATÉGIA ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

V predchádzajúcej časti dokumentu boli analyzované rôzne aspekty, spojené so sociálnou sférou, sociálnou starostlivosťou a sociálnymi službami v meste Strážske (ako napr. demografické východiská, štruktúra uchádzačov o zamestnanie, oblasť školstva, podmienky bývania v meste a pod.). Z vykonanej analýzy vyplynuli rôzne špecifické problémy v meste Strážske, na ktoré je v nasledujúcom období potrebné sa zamerať.

4.1 Cieľové skupiny

Sociálne služby je nutné poskytovať predovšetkým tým obyvateľom, ktorí sú z rôznych dôvodov znevýhodnení, resp. ohrození sociálnou exklúziou (príp. existuje reálny predpoklad, že takáto situácia u nich nastane). Ide najmä o nasledovné skupiny obyvateľov:

- seniori,
- občania s ťažkým zdravotným postihnutím alebo s nepriaznivým zdravotným stavom,
- občania ohrození správaním iných fyzických osôb, rodiny so zanedbávanými deťmi, s deťmi s poruchami správania, rodičia, ktorí nezabezpečujú riadnu starostlivosť a výchovu svojich detí,
- občania v nepriaznivej sociálnej situácii z dôvodu, že nemajú zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb; resp. pre závislosť od návykových látok nie sú schopní samostatne riešiť svoje problémy,
- dlhodobo nezamestnaní a občania odkázaní na pomoc v hmotnej núdzi,
- neprispôsobiví občania (z dôvodu životných návykov, spôsobu života), zotrvávajúci v lokalitách s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby.

Po zhrnutí a analýze všetkých relevantných podkladov a po špecifikácii problémov v oblasti sociálnej pomoci a sociálnych služieb, bol proces komunitného plánovania sociálnych služieb z hľadiska strategického plánovania zameraný prioritne na **štyri nosné cieľové skupiny**:

- **Seniori**
- **Ťažko zdravotne postihnutí občania a občania so zdravotnými obmedzeniami**
- **Deti, mládež a rodina v riziku sociálneho vylúčenia**
- **Príslušníci sociálne vylúčených komunit, obyvatelia ohrození chudobou, týraním a zneužívaním**

4.2 Ciele a priority, doplnkové opatrenia

Dôležitou súčasťou komunitného plánovania je zadefinovanie cieľov a priorít, ktoré sú špecificky orientované na vyššie uvedené cieľové skupiny. Ciele a priority, zadefinované v záujme rozvoja sociálnych služieb a uvedené v nasledujúcej tabuľke, boli samosprávou mesta skoncipované na základe analýzy aktuálnej sociálnej situácie v meste, vykonanej v čase spracovania tohto komunitného plánu. V budúcnosti sa však sociálna situácia v meste môže zmeniť a môže sa stať, že sa zmenia aj požiadavky obyvateľov na poskytovanie sociálnych služieb. Z tohto dôvodu je potrebné uviesť, že **samospráva nášho mesta plánuje v budúcnosti v prípade potreby poskytovať, príp. zabezpečovať alebo spolupracovať pri zabezpečovaní aj iných sociálnych služieb podľa zákona o sociálnych službách** (teda nielen tých, ktoré sú výslovne uvedené v nasledujúcej tabuľke).

Ďalej považujeme za potrebné upozorniť na skutočnosť, že obyvatelia nášho mesta môžu v prípade záujmu a splnenia konkrétnych podmienok využiť služby ktoréhokoľvek poskytovateľa sociálnych služieb na území kraja (príp. iného kraja). Prijímať sociálnu službu teda nemusia len na území nášho mesta, ale aj na území inej obce/mesta. Z tohto dôvodu je **strategickým záujmom samosprávy mesta podľa aktuálnych možností a podmienok podporovať aj tých poskytovateľov sociálnych služieb, ktorí svoje služby poskytujú našim obyvateľom v inom meste** (bez ohľadu na skutočnosť, či títo poskytovatelia sú v tomto komunitnom pláne konkrétne spomenutí alebo nie – nedokážeme totižto predpovedať, ktorí poskytovatelia budú svoje služby poskytovať našim obyvateľom v budúcnosti).

Ciele a priority rozvoja sociálnych služieb v našom meste pre roky 2023 – 2030 sú nasledovné:

Tabuľka 11: Ciele a priority rozvoja podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb a jednotlivých cieľových skupín, vrátane kvantifikácie potrebnej kapacity týchto služieb a určenia finančných podmienok

GLOBALNÝ CIEĽ						
Zabezpečiť obyvateľom mesta kvalitné sociálne služby s orientáciou na ich potreby a preferencie						
Cieľová skupina	Druh sociálnej služby	Forma sociálnej služby	Ciele	Priority	Kvantifikácia potrebnej kapacity sociálnej služby	Určenie finančných podmienok (potenciálne zdroje financovania)
Seniori + ŤZP osoby a občania so zdravotnými obmedzeniami	Domáca opatrovateľská služba (C 2)	terénna	Zabezpečiť kvalitné poskytovanie soc. služby, vrátane jej dostatočnej kapacity	Starostlivosť o človeka	25	Mesto, SR, EŠIF, prijímatelia
Seniori	Zariadenie pre seniorov (C 1.2)	pobytová-ročná	Zabezpečiť kvalitné poskytovanie soc. služby, vrátane jej dostatočnej kapacity	Starostlivosť o človeka	50	VÚC, SR, EŠIF, prijímatelia
Seniori + ŤZP osoby a občania so zdravotnými obmedzeniami	Prepravná služba (C 3)	terénna	Zjednodušiť osobám odkázaným na pomoc inej osoby prepravu	Starostlivosť o človeka	15	Mesto, SR, EŠIF, prijímatelia
Seniori + ŤZP osoby a občania so zdravotnými obmedzeniami	Požičiavanie pomôcok (C 8)	terénna	Zvýšiť kvalitu života obyvateľov, potrebujúcich pomôcky	Starostlivosť o človeka	Podľa potreby	VÚC, SR, EŠIF, prijímatelia
Seniori + ŤZP osoby a občania so zdravotnými obmedzeniami	Denné centrum (E 3)	ambulantná	Vytvoriť miestnym obyvateľom vhodné podmienky na aktívne trávenie voľného času počas dňa	Integrácia do spoločenského života	30	Mesto, SR, EŠIF, prijímatelia

ŤZP osoby, osoby pred dovŕšením dôchodkového veku	Domov sociálnych služieb (C 1.5)	pobytová-týždenná alebo ambulatná	Zabezpečiť kvalitné poskytovanie soc. služby, vrátane jej dostatočnej kapacity	Starostlivosť o človeka	150	VÚC, SR, EŠIF, prijímatelia
Príslušníci sociálne vylúčených komúní, obyvatelia ohrození chudobou, týraním a zneužívaním	Terénna sociálna služba krízovej intervencie (A 1)	terénna	Vyhľadať, zachytiť a poskytnúť pomoc každej osobe na území mesta, ktorá takúto službu potrebuje	Integrácia do spoločenského a pracovného života	3 zamestnané osoby	Mesto, SR, EŠIF, prijímatelia
Príslušníci sociálne vylúčených komúní, obyvatelia ohrození chudobou, týraním a zneužívaním	Komunitné centrum (A 2.3)	ambulantná, terénna	Vytvoriť miestnym obyvateľom vhodné podmienky na aktívne trávenie voľného času počas dňa	Integrácia do spoločenského života	50	Mesto, SR, EŠIF, neverejní poskytovatelia

Zdroj: vlastné spracovanie

V záujme kvalitného a efektívneho monitorovania a vyhodnocovania stanovených cieľov pri poskytovaní sociálnych služieb zadefinovala samospráva mesta nasledovné merateľné ukazovatele:

Tabuľka 12: Určenie merateľných ukazovateľov na zhodnotenie plnenia cieľov

Druh sociálnej služby	Forma sociálnej služby	Cieľ	Merateľný ukazovateľ	Hodnota	Východisková hodnota (2023)	Plánovaná hodnota	
						2026	2030
Domáca opatrovateľská služba (C 2)	terénna	Zabezpečiť kvalitné poskytovanie soc. služby, vrátane jej dostatočnej kapacity	Podiel prijímateľov spokojných s kvalitou poskytovanej sociálnej služby (merané prieskumom spokojnosti prijímateľov)	%	N/A	95	100
Zariadenie pre seniorov (C 1.2)	pobytová-ročná	Zabezpečiť kvalitné poskytovanie soc. služby, vrátane jej dostatočnej kapacity	Podiel prijímateľov umiestnených v zariadení na celkovom počte osôb, ktoré o túto službu požiadali (platí pre osoby s trv. pobytom v meste)	%	100	100	100
Prepravná služba (C 3)	terénna	Zjednodušiť osobám odkázaným na pomoc inej osoby prepravu	Počet prijímateľov sociálnej služby	Počet	0	15	15
Požičiavanie pomôcok (C 8)	terénna	Zvýšiť kvalitu života obyvateľov, odkázaných na používanie pomôcok	Podiel obyvateľov, ktorým bola pomôcka poskytnutá, na celkovom počte obyvateľov, ktorí o danú pomôcku požiadali	%	0	100	100
Denné centrum (E 3)	ambulantná	Vytvoriť miestnym obyvateľom vhodné podmienky na aktívne trávenie voľného času počas dňa	Počet prijímateľov sociálnej služby	Počet	0	30	30
Domov sociálnych služieb (C 1.5)	pobytová-týždenná alebo ambulantná	Zabezpečiť kvalitné poskytovanie soc. služby, vrátane jej dostatočnej kapacity	Podiel prijímateľov umiestnených v zariadení na celkovom počte osôb, ktoré o túto službu požiadali (platí pre osoby s trv. pobytom v meste)	%	100	100	100

Terénna sociálna služba krízovej intervencie (A 1)	terénna	Vyhľadať, zachytiť a poskytnúť pomoc každej osobe na území mesta, ktorá takúto službu potrebuje	Podiel obyvateľov, ktorým bola služba poskytnutá, na celkovom počte obyvateľov, ktorí o danú službu požiadali	%	100	100	100
Komunitné centrum (A 2.3)	ambulantná, terénna	Vytvoriť miestnym obyvateľom vhodné podmienky na aktívne trávenie voľného času počas dňa	Počet prijímateľov sociálnej služby	Počet	0	50	50

Zdroj: vlastné spracovanie

Zohľadnenie miestnych špecifik a potrieb obyvateľov (fyzických osôb) v oblasti sociálnych služieb týkajúcich sa opatrovateľskej služby poskytovanej v územnom obvode mesta vrátane doplnenia definície potrieb dôležitých pre rozvoj sociálnych služieb

- prijímatelia opatrovateľskej služby v domácnosti sú od seba značne vzdialení. Toto špecifikum zohľadní mesto Strážske tak, že prispôsobí pracovné zmluvy s opatrovatelkami nasledovnými spôsobmi (podľa konkrétnej situácie a podľa aktuálnych možností):
 - zaistí sa čo možno najväčší úväzok jednej opatrovatelky u jedného prijímateľa (aby nebolo nutné počas jedného dňa presúvať sa od jedného prijímateľa k druhému)
 - zaistí sa, aby jedna opatrovatelka v rámci jedného pracovného dňa poskytovala sociálnu službu len jednému prijímateľovi (príp. čo najmenšiemu počtu prijímateľov)
 - ak bude nutné, aby jedna opatrovatelka poskytovala v rámci jedného pracovného dňa sociálnu službu viacerým prijímateľom, prijímatelia budú vybratí tak, aby bola medzi nimi čo najmenšia dochádzková vzdialenosť

Veľmi významnou súčasťou komunitného rozvoja a začleňovania jedincov do spoločnosti, obzvlášť obyvateľov v riziku sociálneho vylúčenia, sú rôzne sociálne aktivity (ako napr. záujmová činnosť, komunitná činnosť, dobrovoľnícka činnosť, kultúrne, spoločenské a športové akcie a pod.). Týmto sociálnymi aktivitami možno veľmi účinne predchádzať rôznym formám asocíálneho správania, ktoré sú častokrát vyvolané napr. veľkým množstvom voľného času, nudou, absenciou povinností, absenciou pocitu spolupatričnosti, pocitom nedocenenia, chudobou, sklonsmi k užívaniu návykových látok a pod.

V tejto súvislosti si samospráva mesta Strážske, okrem poskytovania vyššie uvedených sociálnych služieb, zabezpečovaných na základe zákona o sociálnych službách, zadefinovala aj viaceré **doplnkové aktivity**, ktoré sa už síce nevykonávajú podľa zákona o sociálnych službách, avšak ich cieľom je napomáhať cieľovým skupinám v ich sociálnej inklúzii, predchádzať vzniku alebo zhoršeniu nepriaznivých sociálnych situácií a napomáhať riešeniu miestnych sociálnych problémov. Jednotlivé doplnkové aktivity sú koncipované tak, aby ich naplnením došlo k uspokojeniu potrieb v oblasti sociálnej pomoci, aby ich mohol využívať čo najširší okruh obyvateľov mesta.

Tabuľka 13: Doplnkové aktivity stratégie rozvoja

Cieľová skupina	Doplnkové aktivity	Personálne, prevádzkové a finančné podmienky
Seniori	1.1 Podpora sociálnych kontaktov realizáciou kultúrno-spoločenských podujatí pre seniorov a oceňovaním jubilantov	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: mesto, VÚC, SR, EŠIF
	1.2 Zlepšenie bezbariérového prístupu do budov a na verejných priestranstvách	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: mesto, VÚC, SR, EŠIF
	1.3 Realizácia zájazdov a výletov pre seniorov	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: mesto
	1.4 Poskytovanie dotácií na stravu seniorom	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: mesto
	1.5 Podpora činnosti Jednoty dôchodcov	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: mesto

	1.6 Realizácia osvetových informačných kampaní na zabránenie zneužívania seniorov	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: mesto
Cieľová skupina	Doplnkové aktivity	Personálne, prevádzkové a finančné podmienky
Ťažko zdravotne postihnutí občania a občania so zdravotnými obmedzeniami	2.1 Podpora zriaďovania chránených dielní a chránených pracovísk na území mesta	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: mesto, SR
	2.2 Zabezpečenie vhodných a dostupných priestorov na klubovú činnosť pre seniorov a ŤZP občanov	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: mesto
	2.3 Podpora činnosti Slovenského zväzu zdravotne postihnutých a iných subjektov, ktorých cieľovou skupinou sú ŤZP občania	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: mesto
Cieľová skupina	Doplnkové aktivity	Personálne, prevádzkové a finančné podmienky
Deti, mládež a rodina v riziku sociálneho vylúčenia	3.1 Skvalitnenie športovísk a detských ihrísk v meste	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: mesto, VÚC, SR, EŠIF
	3.2 Organizácia kultúrno-spoločenských podujatí pre deti, mládež a rodiny	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: mesto, VÚC, SR, EŠIF
	3.3 Podpora činnosti organizácií a inštitúcií, ktorých cieľovou skupinou sú deti a mládež	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: mesto

Cieľová skupina	Doplnkové aktivity	Personálne, prevádzkové a finančné podmienky
Príslušníci sociálne vylúčených komúní, obyvatelia ohrození chudobou, týraním a zneužívaním	4.1 Podpora celoživotného vzdelávania (rekvalifikačné kurzy, školenia...)	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: mesto, VÚC, SR, EŠIF
	4.2 Realizácia základného sociálneho poradenstva	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: mesto
	4.3 Zapájanie sa do projektov menších obecných služieb a ďalších nástrojov AOTP	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: mesto, VÚC, SR, EŠIF
	4.5 Poskytovanie jednorazovej dávky osobám v hmotnej núdzi	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: mesto
	4.4 V spolupráci s UPSVaR poskytovanie dotácií a výkon osobitného príjemcu	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: SR
	4.6 V spolupráci s UPSVaR realizácia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: mesto, SR
	4.5 Podpora činnosti organizácií a inštitúcií, ktorých cieľovou skupinou sú príslušníci sociálne vylúčených komúní, obyvatelia ohrození chudobou, týraním a zneužívaním	Personálne a prevádzkové podmienky: zabezpečí mesto Potenciálne zdroje financovania: mesto

Zdroj: vlastné spracovanie

Okrem vyššie uvedených doplnkových aktivít, ktoré sú špecificky orientované na jednotlivé cieľové skupiny (viď predchádzajúca tabuľka), si samospráva mesta zdefinovala aj spoločné, prierezové aktivity, ktoré napomáhajú viacerým cieľovým skupinám a zabezpečujú komunitný rozvoj.

Ide o nasledovné **prierezové aktivity**:

- *dohľad nad nesvojprávnymi občanmi* (v spolupráci so štátnou správou)
- *pomoc v krízových situáciách* (živelná pohroma, rodinná tragédia a pod.)
- *podpora záujmovej činnosti v meste* (krúžková činnosť, klubová činnosť, rôzna iná záujmová činnosť podľa potreby...).

5 IMPLEMENTÁCIA KOMUNITNÉHO PLÁNU

Mimoriadne dôležitým bodom v záujme efektívneho napĺňania zadaných cieľov, priorit a doplnkových opatrení komunitného plánu je dôraz na vhodné nastavenie jeho implementácie. Okrem časového rozvrhnutia jednotlivých aktivít je potrebné mať na zreteli aj možné zmeny realizačných podmienok v blízkej budúcnosti – či už z legislatívneho hľadiska alebo z hľadiska finančných, materiálnych, personálnych, príp. iných zdrojov. V záujme úspešnej implementácie komunitného plánu je nevyhnutné neustále monitorovanie týchto realizačných podmienok, monitorovanie potrieb prijímateľov sociálnych služieb a taktiež priebežné monitorovanie a vyhodnocovanie samotného dokumentu.

5.1 Harmonogram realizácie komunitného plánu vrátane určenia finančných podmienok

Komunitný plán plánuje samospráva mesta realizovať podľa nasledovného harmonogramu:

Tabuľka 14: Harmonogram realizácie sociálnych služieb s určením kapacity sociálnych služieb, personálnych a prevádzkových podmienok

			Rok plánovanej realizácie															
			2023		2024		2025		2026		2027		2028		2029		2030	
Druh sociálnej služby	Forma sociálnej služby	Určenie personálnych a prevádzkových podmienok	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²	EK ¹	PN ²
Domáca opatrovateľská služba (C 2)	terénna	Pers. podm.: mesto zabezpečí osoby na prevádzkovanie služby Prev. podm.: službu bude prevádzkovať mesto vlastnými a inými zdrojmi	25	0	25	0	25	0	25	5	30	0	30	0	30	0	30	0
Zariadenie pre seniorov (C 1.2)	pobytová-ročná	Pers. podm.: mesto zabezpečí osoby na prevádzkovanie služby	50	0	50	0	50	0	50	0	50	0	50	0	50	0	50	0

		Prev. podm.: službu bude prevádzkovať mesto vlastnými a inými zdrojmi																		
Prepravná služba (C 3)	terénna	Pers. podm.: mesto zabezpečí osoby na prevádzkovanie služby Prev. podm.: službu bude prevádzkovať mesto vlastnými a inými zdrojmi	0	15	0	15	15	0	15	0	15	0	15	0	15	0	15	0	15	0
Požičiavanie pomôcok (C 8)	ambulantná	Pers. podm.: mesto zabezpečí osoby na prevádzkovanie služby Prev. podm.: službu bude prevádzkovať mesto vlastnými a inými zdrojmi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Denné centrum (E 3)	ambulantná	Pers. podm.: mesto zabezpečí osoby na prevádzkovanie služby Prev. podm.: službu bude prevádzkovať	0	30	30	0	30	0	30	0	30	0	30	0	30	0	30	0	30	0

		mesto vlastnými a inými zdrojmi																
Domov sociálnych služieb (C 1.5)	pobytová-týždenná alebo ambulatná	Pers. podm.: mesto zabezpečí osoby na prevádzkovanie služby Prev. podm.: službu bude prevádzkovať mesto vlastnými a inými zdrojmi	143	0	143	0	143	7	150	0	150	0	150	0	150	0	150	0
Terénna sociálna služba krízovej intervencie (A 1)	terénna	Pers. podm.: mesto zabezpečí osoby na prevádzkovanie služby Prev. podm.: službu bude prevádzkovať mesto vlastnými a inými zdrojmi	3	0	3	0	3	0	3	0	3	0	3	0	3	0	3	0
Komunitné centrum (A 2.3)	ambulantná terénna	Pers. podm.: mesto alebo iný poskytovateľ zabezpečí osoby na prevádzkovanie služby Prev. podm.: službu bude prevádzkovať mesto (vlastnými	0	50	0	50	50	0	50	0	50	0	50	0	50	0	50	0

		a inými zdrojmi) alebo iný poskytovateľ																			
--	--	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Vysvetlivky:

Rok s farebne vyplnenou bunkou: daná sociálna služba sa v danom roku **PLÁNUJE** realizovať

Rok s bunkou bez farebného vyplnenia: daná sociálna služba sa v danom roku realizovať **NEPLÁNUJE**

¹ EK – existujúca kapacita v danom roku

² PN – potreba navýšenia kapacity v danom roku

Zdroj: vlastné spracovanie

Personálne, prevádzkové, organizačné a finančné podmienky nevyhnutné pre poskytovanie sociálnych služieb budú závisieť od vývoja spoločenskej situácie, potrieb prijímateľov sociálnych služieb, legislatívnych zmien a nastavenia spôsobu financovania sociálnych služieb v spoločnosti. Sociálne služby budú kvantitatívne a kvalitatívne zabezpečované zo súčasných a budúcich zdrojov ich poskytovateľov. Poskytovatelia sociálnych služieb budú na zabezpečenie realizácie stanovených opatrení využívať najmä nasledovné finančné zdroje:

- Rozpočet poskytovateľov sociálnych služieb
- Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny
 - › príspevky na financovanie sociálnych služieb
 - › dotácie na rozvoj sociálnych služieb
- Vyšší územný celok
 - › príspevky na financovanie sociálnych služieb
 - › dotačná schéma
- Iné zdroje
 - › grantové národné a nadnárodné programy, štrukturálne fondy, sponzorské dary a pod.

V nasledujúcej tabuľke sú určené **predpokladané finančné zdroje z rozpočtu mesta, potrebné na poskytovanie sociálnych služieb** (odhad predpokladanej výšky zdrojov z rozpočtu mesta, potrebných na spolufinancovanie potrebnej kapacity jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb, a ak ide o sociálnu službu v zariadení, potrebného počtu miest v jednotlivých druhoch zariadení).

Tabuľka 15: Predpokladané finančné náklady mesta na poskytovanie sociálnych služieb

Druh sociálnej služby	Predpokladané finančné náklady (€)								Náklady spolu (tis. €)
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
Domáca opatrovateľská služba (C 2)	240,00	242,00	244,00	246,00	248,00	250,00	252,00	254,00	1 976,00
Zariadenie pre seniorov (C 1.2)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Prepravná služba (C 3)			20,00	2,00	2,00	2,50	2,50	3,00	32,00
Požičiavanie pomôcok (C 8)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Denné centrum (E 3)		15,00	2,00	2,00	3,00	3,00	4,00	4,00	33,00
Domov sociálnych služieb (C 1.5)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terénna sociálna služba krízovej intervencie (A 1)	32,00	33,00	34,00	35,00	36,00	37,00	38,00	39,00	284,00
Komunitné centrum (A 2.3)			150,00	5,00	5,00	6,00	6,00	6,50	178,50
Všetky sociálne služby spolu:									2 503,50

Zdroj: vlastné spracovanie

V nasledujúcej tabuľke je uvedená **predpokladaná výška finančných zdrojov z rozpočtu mesta na spolufinancovanie** potrebnej kapacity jednotlivých druhov sociálnych služieb v jednotlivých rokoch **podľa konkrétnych poskytovateľov sociálnych služieb, ktorí poskytujú sociálne služby v územnom obvode mesta**. Tabuľka sa týka len sociálnych služieb podľa zákona o sociálnych službách.

Tabuľka 16: Predpokladané finančné náklady mesta na spolufinancovanie sociálnych služieb podľa konkrétnych poskytovateľov sociálnych služieb

Poskytovateľ	Druh soc. služby	Forma soc. služby	Existujúca kapacita	Počet prijímateľov soc. služby v súčasnosti	Príspevok mesta na financovanie / spolufinancovanie soc. služby		Potreba navýšenia kapacity (o koľko v danom roku)							
					Prispieva mesto na túto soc. službu (A/N)?	Ak áno, výška ročného príspevku (€)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
HARMÓNIA	Zariadenie pre seniorov	pobytová - ročná	50	50	N	-	0	0	0	0	0	0	0	0
HARMÓNIA	Domov sociálnych služieb	pobytová - ročná	65	N/A	N	-	0	0	4	0	0	0	0	0
HARMÓNIA	Požičiavanie pomôcok	amb.	-	-	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-
LIDWINA	Domov sociálnych služieb	pobytová - ročná	78	N/A	N	-	0	0	3	0	0	0	0	0

Zdroj: vlastné spracovanie

V nasledujúcej tabuľke sú určené **predpokladané finančné zdroje z rozpočtu mesta, potrebné na realizáciu doplnkových aktivít**. Zadefinované doplnkové aktivity plánuje samospráva mesta realizovať podľa nasledovného harmonogramu a s nasledovnými nákladmi:

Tabuľka 17: Harmonogram realizácie doplnkových aktivít, vrátane predpokladaných finančných nákladov na ich realizáciu

Doplnková aktivita	Rok plánovanej realizácie doplnkovej aktivity								Celkové náklady spolu (tis. €)	Odhad výšky prostriedkov, potenciálne získateľných z externých zdrojov (tis. €)
	Názov	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029		
Cieľová skupina: Seniori										
1.1 Podpora sociálnych kontaktov realizáciou kultúrno-spoločenských podujatí pre seniorov a oceňovaním jubilantov	2,00	2,00	2,50	2,50	3,00	3,50	3,50	4,00	23,00	5,00
1.2 Zlepšenie bezbariérového prístupu do budov a na verejných priestranstvách	2,00	3,00				5,00			10,00	10,00
1.3 Realizácia zájazdov a výletov pre seniorov		0,50		0,50		0,50		0,50	2,00	0,00
1.4 Poskytovanie dotácií na stravu seniorom	18,50	19,00	19,50	19,50	20,00	20,00	20,50	20,50	157,50	0,00
1.5 Podpora činnosti Jednoty dôchodcov	3,00	3,00	3,50	3,50	4,00	4,00	4,50	4,50	30,00	30,00
1.6 Realizácia osvetových informačných kampaní na zabránenie zneužívania seniorov		0,20		0,20		0,20		0,20	0,80	0,00
Cieľová skupina spolu:									223,30	45,00

Cieľová skupina: Ťažko zdravotne postihnutí občania a občania so zdravotnými obmedzeniami										
2.1 Podpora zriaďovania chránených dielní a chránených pracovísk na území mesta	0,10	0,10	0,20	0,20	0,20	0,30	0,30	0,30	1,70	0,00
2.2 Zabezpečenie vhodných a dostupných priestorov na klubovú činnosť pre seniorov a ŤZP občanov	1,00	2,00	1,00						4,00	0,00
2.3 Podpora činnosti Slovenského zväzu zdravotne postihnutých a iných subjektov, ktorých cieľovou skupinou sú ŤZP občania	1,00	1,00	1,00	2,00	2,00	2,00	3,00	3,00	15,00	0,00
Cieľová skupina spolu:									20,70	0,00
Cieľová skupina: Deti, mládež a rodina v riziku sociálneho vylúčenia										
3.1 Skvalitnenie športovísk a detských ihrísk v meste	5,00	8,00		15,00			10,00	10,00	48,00	40,00
3.2 Organizácia kultúrno-spoločenských podujatí pre deti, mládež a rodiny	5,00	5,00	5,50	5,50	6,00	6,00	6,50	6,50	46,00	15,00
3.3 Podpora činnosti organizácií a inštitúcií, ktorých cieľovou skupinou sú deti a mládež	6,00	6,00	7,00	7,00	7,00	8,00	8,00	9,00	58,00	0,00
Cieľová skupina spolu:									152,00	55,00
Cieľová skupina: Príslušníci sociálne vylúčených komunít, obyvatelia ohrození chudobou, týraním a zneužívaním										
4.1 Podpora celoživotného vzdelávania (rekvalifikačné kurzy, školenia...)	0,10		0,20		0,20		0,20		0,70	0,00
4.2 Realizácia základného sociálneho poradenstva	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

4.3 Zapájanie sa do projektov menších obecných služieb a ďalších nástrojov AOTP	1,00	1,00	1,00	1,50	1,50	1,50	2,00	2,00	11,50	10,00
4.4 V spolupráci s UPSVaR poskytovanie dotácií a výkon osobitného príjemcu	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4.5 V spolupráci s UPSVaR realizácia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	1,60	0,00
4.6 Podpora činnosti organizácií a inštitúcií, ktorých cieľovou skupinou sú príslušníci sociálne vylúčených komunit, obyvatelia ohrození chudobou, týraním a zneužívaním	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	8,00	0,00
Cieľová skupina spolu:									21,80	10,00
Všetky doplnkové aktivity spolu:									417,80	110,00

Vysvetlivky:

Rok s farebne vyplnenou bunkou: doplnková aktivita sa v danom roku PLÁNUJE realizovať

Rok s bunkou bez farebného vyplnenia: doplnková aktivita sa v danom roku realizovať NEPLÁNUJE

Zdroj: vlastné spracovanie

5.2 Monitoring plnenia a spôsob každoročného vyhodnocovania komunitného plánu, vrátane podmienok a spôsobu jeho zmeny a aktualizácie

Komunitné plánovanie vyžaduje účasť všetkých zainteresovaných strán, preto budú monitorované a iniciované všetky priebežné návrhy, podnety a pripomienky v oblasti napĺňania stanovených cieľov. K efektívnosti implementácie komunitného plánu sociálnych služieb nevyhnutne patrí aj vybudovanie systému kontroly, monitorovania a aktualizácie dokumentu.

Z tohto dôvodu bude samospráva mesta v stanovených časových intervaloch pravidelne kontrolovať stav realizácie jednotlivých aktivít v rámci definovaných cieľov a priorít. Výstupy spracované vo forme monitorovacej správy budú predkladané v pravidelných intervaloch (1x ročne) na rokovanie mestského zastupiteľstva. Mestské zastupiteľstvo monitorovaciu správu prerokuje, posúdi stav plnenia cieľov a priorít a v prípade potreby navrhne zmeny. Navrhovať zmeny v komunitnom pláne môže aj primátor mesta, resp. poverení pracovníci mestského úradu. Zmeny v komunitnom pláne budú podliehať schvaľovaniu v mestskom zastupiteľstve. Každá zmena bude očíslovaná vo forme vzostupne číslovaných písomných dodatkov.

ZÁVER

Sociálna služba je odborná činnosť, obslužná alebo ďalšia činnosť alebo súbor týchto činností, ktoré sú zamerané na pomoc ľuďom v nepriaznivej sociálnej situácii s cieľom umožniť im zapojiť sa do bežného života v spoločnosti a ochrániť ich pred sociálnym vylúčením. Úlohou a cieľom samosprávy je vytvoriť pre občanov miesto pre dôstojný a plnohodnotný život a postupne zlepšovať životné, pracovné a sociálne potreby obyvateľov mesta.

Tento komunitný plán sociálnych služieb predstavuje strednodobý plánovací dokument, zameraný na postupný rozvoj sociálnych služieb v meste. Analyzuje stav a úroveň sociálnych služieb poskytovaných obyvateľom mesta, hodnotí potreby občanov odkázaných na sociálne služby a navrhuje ciele a opatrenia pre ďalší rozvoj a skvalitnenie poskytovaných služieb.

Komunitný plán sociálnych služieb je otvorený a živý materiál, ktorý bude reagovať na zmeny a potreby celej komunity v meste, na meniace sa legislatívne, materiálne, finančné a personálne prostredie. Z tohto dôvodu bude priebežne vyhodnocovaný a v prípade potreby aktualizovaný. Navrhované zmeny a úpravy dokumentu vstúpia do platnosti po schválení mestským zastupiteľstvom.

PRÍLOHY

Zoznam informačných zdrojov

Atlas rómskych komunít 2019

Komunitný plán mesta Strážske 2016-2022

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (2021): *Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030.*

PHSR mesta Strážske

Register poskytovateľov sociálnych služieb v Košickom samosprávnom kraji

Rozpočet mesta Strážske 2023-2025

Štatistický úrad Slovenskej republiky, databáza DATAcube

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách

Záverečný účet mesta Strážske za rok 2021

www.strazske.sk

Zoznam skratiek

AOTP	Aktívne opatrenia trhu práce	UoZ	Uchádzač o zamestnanie
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy	ÚPSVaR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
KPSS	Komunitný plán sociálnych služieb	VÚC	Vyšší územný celok
KSK	Košický samosprávny kraj	ŽZP	Ťažko zdravotne postihnutí

Zoznam tabuliek a grafov

Tabuľky:

Tabuľka 1: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva.....	12
Tabuľka 2: Vývoj priemerného veku obyvateľstva.....	16
Tabuľka 3: Veková štruktúra obyvateľov podľa produktívnych vekových skupín.....	16
Tabuľka 4: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti	17
Tabuľka 5: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania.....	17
Tabuľka 6: Vývoj nezamestnanosti v meste	18
Tabuľka 7: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2021	19
Tabuľka 8: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.12.2021	21
Tabuľka 9: Rozhodnutia o odkázanosti na sociálnu službu vydané mestom Strážske v období 2017-2021	25
Tabuľka 10: Požiadavky prijímateľov soc. služieb a iných obyvateľov na území mesta.....	37
Tabuľka 11: Ciele a priority rozvoja podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb a jednotlivých cieľových skupín, vrátane kvantifikácie potrebnej kapacity týchto služieb a určenia finančných podmienok.....	40
Tabuľka 12: Určenie merateľných ukazovateľov na zhodnotenie plnenia cieľov	42
Tabuľka 13: Doplnkové aktivity stratégie rozvoja	44
Tabuľka 14: Harmonogram realizácie sociálnych služieb s určením kapacity sociálnych služieb, personálnych a prevádzkových podmienok.....	48
Tabuľka 15: Predpokladané finančné náklady mesta na poskytovanie sociálnych služieb.....	53

Tabuľka 16: Predpokladané finančné náklady mesta na spolufinancovanie sociálnych služieb podľa konkrétnych poskytovateľov sociálnych služieb.....	54
Tabuľka 17: Harmonogram realizácie doplnkových aktivít, vrátane predpokladaných finančných nákladov na ich realizáciu	55

Grafy:

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov mesta Strážske	13
Graf 2: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2012 – 2021	14
Graf 3: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2012 – 2021.....	14
Graf 4: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2012 – 2021	15
Graf 5: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2021	16
Graf 6: Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie v meste Strážske.....	19
Graf 7: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2021	19
Graf 8: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2021	20
Graf 9: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2021	21
Graf 10: Zloženie domácností respondentov	30
Graf 11: Štruktúra respondentov podľa ekonomickej aktivity a sociálnej situácie.....	30
Graf 12: Akú pomoc v súčasnosti Vy alebo člen Vašej domácnosti potrebujete (resp. existuje predpoklad, že v najbližších rokoch potrebovať budete)?	32
Graf 13: Prosím, označte ktoré sociálne služby v súčasnosti využívate a ktoré by ste chceli využívať. 34	